

Virksomhets- og regnskapsrapport for IMDi per 31.12.10

Virksomhets- og regnskapsrapport for IMDi per 31.12.10

Innhold

Oppsummering	3
Virksomhetsrapport	5
Hovedmål 1: Målrettet etablering i samfunnet for nyankomne flyktninger og innvandrere	5
Hovedmål 2: Like muligheter til deltakelse	14
Hovedmål 3: Helhetlig politikk for inkludering gjennom samordning mellom ulike sektorer	31
Annen rapportering	38
Regnskapsrapport	42
Vedlegg 1: Statistikk	50
Vedlegg 2: Bosettingsstatistikk	55

ISBN 978-82-8246-068-2

Opplag: 330

OPPSUMMERING

Kommunene har bosatt 5797 flyktninger i 2010. I gjennomsnitt tok det 5,7 måneder fra vedtak om opphold til innflytting i en kommune. 74 % ble bosatt innen 6 måneder etter vedtak om opphold. Det er bosatt 669 enslige mindreårige. Kommunene meldte at det tok tid å etablere tjenestetilbud i 1. halvår pga. den rekordhøye bosettingen i 2009, særlig av enslige. Bosettingen var ca. 50 % høyere i 2. halvår enn i 1. halvår.

Arbeidsmarkedet har vært mer preget av stabilitet enn i 2009. Likevel er det fortsatt vekst i arbeidsledigheten blant innvandrere, fra 7,4 % i 3. kvartal 2009 til 7,9 % i 3. kvartal 2010. Økningen er imidlertid den svakeste siden konjunkturomslaget høsten 2008. Økningen var større blant innvandrerkvinner enn blant menn. I 2009 var sysselsettingen for innvandrere 61,7 %, en nedgang på 2,5 prosentpoeng fra begynnelsen av året. Andelen sysselsatte kvinner gikk ned til 57,1 % med 1,4 prosentpoeng. For å bidra til øket sysselsetting og redusert ledighet, satser IMDi på tiltak for kvalifisering og rekruttering av innvandrere:

Andelen med rett og plikt som besto skriftlige norskprøver har gått noe ned. 61 % besto skriftlig prøve 2, som i 2009. 51 % besto skriftlig prøve 3, en nedgang fra 56 % i 2009. Nedgangen kan sees i sammenheng med den betydelige økningen i antall som gikk opp til prøvene. Andelen som gikk over i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram ble redusert til 42 % fra 44 % i 2009 og 53 % i 2008. Andelene for kvinner var henholdsvis 33 %, 38 % og 47 %. Årsakene er sammensatte, og to FoU-prosjekter om årsaker ferdigstilles i 2011.

Resultater/nøkkeltall:

- *Bosetting:* 5797 flyktninger ble bosatt. Gjennomsnittstiden fra vedtak til bosetting var 5,7 måneder. Andel bosatte innen 6 måneder fra vedtak til bosetting var 74 %. Det er 1627 bosettingsklare i mottak.
- *Norskopplæring:* Andelen av de med rett og plikt besto skriftlig norskprøve 2 og 3 var henholdsvis 61 og 51 %. Antall som gikk opp til skriftlige prøver øket med henholdsvis 29 og 17 % fra med 2009. Mellom 75 og 80 % oppfylte plikten til 300 timer opplæring innen 3 år. Av de som fikk opphold 2. halvår 2009, hadde 80 % startet opplæringen halvåret etter og 87 % påfølgende halvår.
- *Introduksjonsprogram:* Andelen som gikk over i arbeid eller utdanning var 42 %. Andelen kvinner var 33 %.
- *Ny sjanse:* I 2009 gikk 42 % av deltagerne over i arbeid eller utdanning (43 % i 2008). Kvinner er en prioritert målgruppe.
- *Arbeid mot tvangsekteskap:* Det er gjennomført en rekke kompetanse- og bevisstgjøringstiltak rettet mot skolene, utenriksstasjonene, førstelinjetjenesten og ungdomsmiljøer. 16 av 26 skoler har vedtatt rutiner for arbeidet mot tvangsekteskap. Rutiner for utenriksstasjonenes arbeid er utarbeidet. Forslag til videreføring av arbeidet mot tvangsekteskap ble oversendt BLD 22.10.10.
- *Arbeidsinnvandring:* www.nyinnorge.no ble oppdatert i august, med tysk og litauisk versjon i desember. Siden lanseringen i mars har nettsidene hatt 1300 besøk daglig. Den trykte utgaven er distribuert i 111 000 eksemplarer siden lanseringen 15.09.09.

- *Tolkfeltet*: Per 31.12.10 er det 1206 tolker i Nasjonalt tolkeregister, som dekker 66 språk. 317 studenter i tolkeutdanningen har til nå bestått eksamen. To undersøkelser, en om tolkebruk i samarbeidet skole/hjem i grunnskolen i Oslo og en om bruk av tolk i NAV, er gjennomført og rapportene vil foreligge 1. halvår 2011.
- *Statsborgerseremoni*: Andelen av de inviterte som deltok på statsborgerseremoni var 21,8 %, samme nivå som i 2009.
- *Samarbeid med frivillige organisasjoner*: For å styrke bosettingsarbeidet og bidra til øket deltagelse har 6 store frivillige organisasjoner hatt ca. 180 lokale tiltak. IMDi har utstrakt samarbeid med organisasjoner om informasjon til arbeidsinnvandrere, i arbeidet mot tvangsekteskap, samt store enkelttiltak som arrangementet på Kvinnedagen 8. mars og Til topps. Lokal aktivitet stimuleres gjennom tilskudd til lokale innvandrersorganisasjoner.
- *Dialog*: Det er etablert minst 10 nye lokale møteplasser for å bidra til øket samfunnsdeltagelse blant innvandrere. For å bidra til øket kunnskap om religioner, blant annet for førstelinjetjenesten, er det lagt ut informasjon om til sammen 8 religioner på eget område på www.imdi.no.
- *Groruddalssatsingen / Handlingsprogram Oslo Sør*: Følgeevalueringen viser at store deler av satsingen har gitt resultater, spesielt Gratis kjernetid, Språkløftet og Skolen som kunnskapscenter, og organiseringen er i hovedsak hensiktsmessig. Men det er behov for tettere kobling mellom satsingen og øvrig offentlig aktivitet, og det anbefales mål knyttet til nærings- og sentrumsutvikling. Mangfoldsprosjektet i bydel Alna gir resultater og har stor overføringsverdi. Prosjektet videreføres etter 2010 uten økonomisk støtte fra IMDi.
- *Likeverdig tjenesteyting*: Hittil er det inngått samarbeidsavtaler med AVdir, Hdir, Bufdir, samtlige NAV-fylke, og 6 kommuner. Veilederen for brukerundersøkelser er lansert og opplæring startet opp.
- *Kunnskapsutvikling*: Det er gjennomført 23 kartlegginger og undersøkelser innen prioriterte områder. I tillegg kommer prosjekter som ferdigstilles i 2011, samt utviklingsprosjekter.
- *Informasjon*: IMDi prioriterer tiltak innen bosetting, arbeid mot tvangsekteskap, arbeidsinnvandring, og kvinner og arbeid. Trafikken på www.imdi.no har øket med 11 % til 331 000 besøk. Antall besøkende er noe redusert til 158 000 (179 000 i 2009). Biblioteket hadde 4570 utlån, mot 3857 i 2009.

Bruken av ressurser til tiltak og aktiviteter har vært avstemt med gjeldende budsjettramme og føringer i tildelingsbrevet. Særlig har bosetting vært prioritert, herunder oppfølging av enslige mindreårige.

VIRKSOMHETSRAPPORT

HOVEDMÅL 1: MÅLRETTET ETABLERING I SAMFUNNET FOR NYANKOMNE FLYKTNINGER OG INNVANDRERE

D1-1 Rask bosetting til kommunene

Styringsparametre

- Andel flyktninger som bosettes innen 6 måneder etter at vedtak om opphold i Norge eller innreisetillatelse er gitt. Resultatkravet er 90 prosent
- Andel enslige mindreårige mellom 15 og 18 år som bosettes innen 3 måneder etter at vedtak om opphold i Norge eller innreisetillatelse er gitt. Resultatkravet er 90 prosent

74 % av flyktingene ble bosatt innen seks måneder etter vedtak, sammenlignet med 77 % per 31.12.09 og 73 % per 30.06.10. Nedgangen fra 2009 henger blant annet sammen med at andel og antall overføringsflyktninger var høyere i 2009.

16 % av enslige mindreårige flyktninger ble bosatt innen tre måneder etter vedtak, sammenlignet med 27 % per 31.12.09 og 16 % per 30.06.10. Andelen var 18 % for bosatte av IMDi (fra UDI-mottak og overføringsflyktninger). Andelen for bosatte fra Bufetats omsorgssentre var 9 %.

Vurdering av måloppnåelse

Nøkkeltall for bosetting:

	31.12.08	31.12.09	30.06.10	31.12.10
Andel bosatt innen 6 md. (%)	68	77	73	74
Andel enslige m.årige under 18 år bosatt innen 3 md. (%)	34	27	16	16
Ventetid vedtak - bosetting (md.)	5,9	5,3	5,9	5,7
Ventetid vedtak - bosetting for enslige m.årige u.18 år (md.)	4,5	5,6	6,2	5,7
Antall bosatte	4 427	6 087	2 320	5797
Antall bosatte enslige mindreårige under 18 år 1)	207	606	183	669
Ventetid fra saksopprettelse til bosetting (md.)	25,3	14,3	16,1	15,7
Antall bosettingsklare i mottak	1 370	1 407	2 055	1627
Antall bosettingsklare barn i familier i mottak	266	207	190	125
Antall bosettingsklare enslige m.årige under 18 år i mottak	188	273	460	313
Antall lengeventende i mottak (over 6 md.)	200	310	352	327
Antall lengeventende barn i familier i mottak (over 6 md.)	31	51	36	30
Antall lengeventende enslige mindreårige (over 3 md.)	40	135	140	191
Ventetid personer i mottak med positivt vedtak (md.)	3,3	4,4	3,5	4,0
Ventetid enslige m.årige under 18 år m. pos. vedtak (md.)	2,6	3,5	2,8	4,4

Kilde: DUF

1) I tillegg kommer 188 flyktninger over 18 år som utløste det særskilte tilskuddet for enslige mindreårige.

Utfordringene i bosettingsarbeidet var særlig knyttet til det høye antallet som skulle bosettes, samt den høye andelen enslige, både voksne og barn.

Gjennomsnittlig ventetid fra vedtak for bosatte fra mottak var 5,7 måneder, 0,2 måneder kortere enn per 30.06.10, men 0,4 måneder lenger enn i 2009. Økningen skyldes blant

annet at det har blitt bosatt en del personer med lang registrert ventetid.¹ Prioritering av lengeventende bidrar derfor til øket gjennomsnittlig ventetid. Også mange som utløser funksjonshemmingstilskudd har lang ventetid. IMDi bruker mye tid på å fremskaffe informasjon om funksjonshemmedes behov og møter med kommuner. Hvis dette tar for lang tid, kan det virke negativt inn på kommunenes vilje til å bosette den enkelte.

5797 flyktninger ble bosatt, 290 færre enn i 2009. Nasjonalt utvalg reduserte bosettingsmålet fra 10 000 til 6700 i løpet av året. 323 kommuner ble anmodet om å bosette 11 500. 282 kommuner fattet vedtak om å bosette 7350. 18 kommuner fattet vedtak om å ikke bosette, mens 23 kommuner ikke fattet vedtak. 78 % av vedtaks plassene ble brukt, sammenlignet med 89 % i 2008 og 86 % i 2009.

Som i 2009 var bosettingen ca. 50 % høyere i 2. halvår enn i 1. halvår, med høyest bosetting i desember. Kommunene har meldt at den høye bosettingen på slutten av 2009 var krevende. Dette medførte lavere bosettingskapasitet i begynnelsen av 2010. Ifølge kommunene var hovedårsakene manglende tilgang på boliger og oppfølging av de mange enslige som ble bosatt. Dette bidro også til øket ventetid i 2010.

Per 31.12.10 var det 1627 bosettingsklare i mottak, 220 flere enn 1 år tidligere, men 428 færre enn per 30.06.10. 327 hadde ventet over 6 måneder, noen flere enn året før, men litt færre enn per 30.06.10. Av de lengeventende hadde 47 ventet i mer enn 12 måneder. 8 av disse er ikke utsøkt, hvorav 7 funksjonshemmede/adferdsvansker.

Tilgang på boliger er fortsatt den største utfordringen, til tross for det gode samarbeidet med Husbanken. NTNU Samfunnsforskning gjennomfører et prosjekt for å identifisere forhold som fremmer eller hemmer kommunenes boliganskaffelse. Denne kunnskapen skal gjøre kommunene bedre i stand til raskere boliganskaffelser.

Bruken av bofellesskap for enslige har øket, og IMDi har utarbeidet informasjon for kommuner, mottak og flyktninger. NTNU Samfunnsforskning har gjennomført en brukerundersøkelse blant flyktninger i bofellesskap. Den viser blant annet at god informasjon og rutiner for oppfølging er viktig for at bofellesskap skal fungere godt.

For å få kommunene til å fatte vedtak om bosetting, bedre utnyttelse av vedtaks plassene, og raskere bosetting i enkeltsaker, har IMDi hatt utstrakt møtevirkosomhet med kommunene (ca. 250 møter). I tillegg kommer fellessamlinger der mange kommuner deltar.

Kommunenes kapasitet og negativ resultatutvikling i introduksjonsprogram påvirker evnen og viljen til å bosette. Derfor har introduksjonsordningen vært et av de viktigste temaene i møtene og samlingene med kommunene. I samarbeidet med kommunene vil IMDis prioritering av fokus på introduksjonsprogram og kommunenes øvrige integreringsoppgaver fortsette i 2011. Dette vil kunne bidra til raskere bosetting.

Som et forsøk på å forplikte kommunene til raskere og jevnere bosetting, inngikk IMDi en avtale med Trondheimkommune. Resultatene er blant annet at bosettingen skjedde jevnere i løpet av året (1/4 av kommunens samlede bosetting i 2010 ble bosatt hvert kvartal), og 75,5 % ble bosatt innen 50 dager, et svært godt resultat, selv om målet var 30 dager. Gjennom tett og strukturert samarbeid mellom partene, er det avdekket et

---

¹ Personer som i utgangspunktet får en tillatelse som ikke innebærer bosetting, men som på et senere tidspunkt får en tillatelse som gir bosetting, vil få ventetiden beregnet fra vedtaksdatoen for tillatelsen som ikke ga grunnlag for bosetting.

potensial for effektivisering av organiseringen av bosettingsarbeidet, både i kommunen og i IMDi. Basert på erfaringene, planlegger IMDi å inngå flere tilsvarende avtaler i 2011.

Enslige mindreårige (under 18 år)

16 % av de enslige mindreårige flyktningene ble bosatt innen 3 måneder, sammenlignet med 27 % per 31.12.09 og 16 % per 30.06.10. Andelen var 18 % for bosatte av IMDi (fra UDI-mottak og overføringsflyktninger). Andelen for bosatte fra Bufetats omsorgssentre var 9 %.

Enslige mindreårige som ble bosatt fra mottak og Bufetats omsorgssentre ventet i gjennomsnitt 5,7 måneder fra vedtak til bosetting, en nedgang fra 1. halvår (6,2). men en økning fra 2009 (5,6). Ventetiden var kortere for bosatte fra mottak enn fra omsorgssentre, henholdsvis 5,1 og 7,6 måneder. Dette skyldes blant annet et generelt behov for mer individuell tilrettelegging i kommunen jo yngre den enslige mindreårige er. I den grad det lar seg gjøre, prioriteres bosetting av de som har ventet lengst. På kort sikt øker dette gjennomsnittlig ventetid og reduserer andelen bosatt innen 3 måneder.

669 enslige mindreårige ble bosatt, 63 flere enn i 2009, hvorav 495 fra mottak og 150 fra omsorgssentre. 14 var overføringsflyktninger. Nasjonalt utvalg reduserte bosettingsmålet fra 1600 til 800 i løpet av året. 186 kommuner ble anmodet om å bosette 2000. 96 kommuner fattet vedtak om å bosette 925. 50 kommuner fattet vedtak om å ikke bosette. 40 kommuner fattet ikke vedtak. 72 % av vedtaks plassene ble brukt. En del kommuner brukte ikke alle vedtaks plassene, blant annet fordi de tapte budrunder på boliger til bofellesskap, og det var lav gjennomstrømning i eksisterende bofellesskap.

Den store bosettingen av enslige mindreårige på slutten av 2009 medførte at kommunenes oppfølging ble ressurskrevende i første del av 2010. I tillegg brukte nye bosettingskommuner 1. halvår på å etablere eller økte kapasiteten til å ta imot enslige mindreårige, samt forberede og tilrettelegge tilbudene. Dette medførte at langt flere ble bosatt i 2. halvår.

Per 31.12.10 var det 313 bosettingsklare enslige mindreårige i mottak eller omsorgssentre, 40 flere enn året før, men 147 færre enn per 30.06.10. 191 hadde ventet mer enn 3 måneder, 56 flere enn året før og 51 flere enn per 30.06.10. 79 hadde ventet mer enn 6 måneder, hvorav 30 i omsorgssentre.

Ekstratilskuddet på kr 100 000 per bosatt enslig mindreårig i 2009 bidro til høy bosetting på slutten av året. I revidert nasjonalbudsjett 2010 ble ekstratilskuddet fastsatt til kr 20 000. Det er usikkert om dette bidro til bosettingen i 2010.

For å få kommunene til å fatte vedtak, utnytte vedtaks plassene bedre og bosette raskere, har det vært avholdt over 100 møter med kommuner. Alle kommunene fikk tilbud av IMDi og Bufetat om kompetanseheving for sine ansatte. Samarbeid med Bufdir og Bufetat i deres omorganisering og etablering av regioner har gitt tettere samarbeid med Bufetat og bedre informasjon til kommunene. IMDi har også bistått BLD i arbeidet med "Arbeid med enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger – En håndbok for kommunen".

Det hender at UDIs vedtak har begrensninger med hensyn til å kunne bosette. IMDi har startet et samarbeid med UDI for å få en tidlig avklaring om slike begrensninger, slik at ventetiden fra vedtak til bosetting kan reduseres.

Overføringsflyktninger (OFF)

1099 OFF ble bosatt. IMDi deltok på 5 uttakskommisjoner sammen med UDI. En del av uttakene i Sudan og alle fra Iran vil bli bosatt først i 2011 fordi uttakene ble foretatt sent på året.

IOM avholdt kulturorienteringskurs for ca. 600 OFF. Ikke alle får kurs, blant annet barn under 8 år og de som tas ut på dossierbasis. IOM har gjennomført seminar for 17 kommuner, 1 ble avlyst pga. streik i kommunal sektor. Samarbeidsrutinene med IOM og UDI for uttak og bosetting av OFF fungerer godt.

D1-2 God opplæring i norsk og samfunnskunnskap til voksne innvandrere

Styringsparametre

- Andel av dem med rett og plikt som går opp til og består prøvene. Resultatkravet er 65 prosent bestått skriftlig prøve og 90 prosent bestått muntlig prøve.
- Andel av dem med rett og plikt som oppfyller sin plikt (300 timer eller består norskprøve) innen fristen på tre år. Resultatkravet er 90 prosent.
- Andel personer med rett og plikt som starter opplæring. Resultatkravet er at av alle som kommer inn i personkretsen for rett og plikt et halvår, skal 50 prosent ha startet opplæringen ved utgangen av det påfølgende halvår, og ved utgangen av neste halvår skal 90 prosent ha startet opplæringen.

Når det i tidligere rapporteringer har vært rapportert på det første parametret, har tallene inkludert alle rettighetsgrupper, ikke avgrenset til dem med rett og plikt. Den første tabellen under er avgrenset til gruppen med rett og plikt. Den andre tabellen gjelder alle rettighetsgrupper og er tatt med for kontinuitetens skyld.

Andel av dem med rett og plikt som går opp til og består prøvene:

	Muntlig del		Skriftlig del	
	Avla prøve	Bestått	Avla prøve	Bestått
Norskprøve 2				
Totalt 2010	5938	5263 (89 %)	5532	3349 (61 %)
Totalt 2009	4359	3824 (88 %)	4301	2636 (61 %)
Norskprøve 3				
Totalt 2010	2498	1871(75 %)	2165	1106 (51 %)
Totalt 2009	2058	1605 (78 %)	1852	1040 (56 %)

Kilde: NIR

Andel av alle, uansett rettighetsgrupper, som går opp til og består prøvene:

	Muntlig del		Skriftlig del	
	Avla prøve	Bestått	Avla prøve	Bestått
Norskprøve 2				
Totalt 2010	9625	8840 (92 %)	9680	5902 (61 %)
Totalt 2009	7352	6776 (92 %)	7695	4775 (62 %)
Norskprøve 3				
Totalt 2010	4834	3770 (78 %)	4830	2496 (52 %)
Totalt 2009	4109	3332 (81 %)	4096	2234 (55 %)

Kilde: VOX og Norsk språktest

Andel av dem med rett og plikt som oppfyller sin plikt innen 3 år *):

1 *)	2	3	4	5 ***)	6	7	8	9	10 ****)	11 ****)
Tids-gruppe	Rettighet	Kjønn	Antall totalt	Antall i gruppen 3 år etter	Antall oppfylt plikten innen 3 år	Antall oppfylt plikten etter 3 år	Andel oppfylt plikten innen 3 år (%)	Andel oppfylt plikten etter 3 år (%)	Andel oppfylt plikten innen 3 år ift opper målgr (%)	Andel oppfylt plikten etter 3 år ift opper målgr (%)
2005-2	RPNORSK	K	1601	1497	1073	320	72	93	68	89
2005-2	RPNORSK	M	784	710	487	141	69	88	64	82
2006-1	RPNORSK	K	2684	2495	1854	449	74	92	71	88
2006-1	RPNORSK	M	1500	1375	1015	193	74	88	70	83
2006-2	RPNORSK	K	2379	2213	1695	274	77	89	73	85
2006-2	RPNORSK	M	1262	1150	884	111	77	87	72	81
2007-1	RPNORSK	K	2368	2159	1679	141	78	84	73	80
2007-1	RPNORSK	M	1440	1293	1014	76	78	84	73	78
2007-2	RPNORSK	K	3127	2829	2266	76	80	83	76	78
2007-2	RPNORSK	M	2144	1882	1529	38	81	83	76	78

Kilde: NIR og DUF

*) Med oppfylt plikt regnes at en person har gjennomført 300 timer, eller fått fritak, eller bestått en muntlig og en skriftlig prøve, eller fått innvilget permanent oppholdstillatelse. Ved å telle med de som har bestått prøver og fått permanent opphold, viser disse tallene høyere måloppnåelse enn tidligere års statistikk.

***) Statistikken om påbegynt opplæring er bygd opp som tidsstudier. De som fikk innvilget opphold 2. halvår 2005, blir kodet som 2005-2. I 2006 får vi 2006-1 (1. halvår) og 2006-2 (2. halvår), etc.

****) Kolonne 5 viser antall som fortsatt er i den opprinnelige målgruppen tre år etter vedtaket som dannet grunnlag for rettigheter i forhold til introduksjonsloven. Kolonnene 6, 7, 8 og 9 viser tall for denne kolonnen.

*****) Disse kolonnene viser andelen som har oppfylt plikten i forhold til den opprinnelige målgruppen (kolonne 4), og tar altså med personer som har falt ut av målgruppen før det er gått tre år.

Andel med rett og plikt som starter opplæring:

Tids-gruppe	Rettighet	Kjønn	Totalt *)	Antall påbegynt opplæring samme halvår	Antall påbegynt første halvår	Antall påbegynt opplæring påfølgende halvår	Andel påbegynt opplæring samme halvår (%)	Andel påbegynt opplæring første halvår (%)	Andel påbegynt opplæring påfølgende halvår (%)
2005-2	RPNORSK	K	1601	403	1056	1200	25	66	75
2005-2	RPNORSK	M	784	183	509	575	23	65	73
2006-1	RPNORSK	K	2684	1036	1961	2129	39	73	79
2006-1	RPNORSK	M	1500	600	1117	1184	40	74	79
2006-2	RPNORSK	K	2379	989	1691	1904	42	71	80
2006-2	RPNORSK	M	1262	523	953	1020	41	76	81
2007-1	RPNORSK	K	2368	886	1709	1816	37	72	77
2007-1	RPNORSK	M	1440	561	1068	1133	39	74	79
2007-2	RPNORSK	K	3127	1516	2294	2500	48	73	80
2007-2	RPNORSK	M	2144	983	1583	1774	46	74	83
2008-1	RPNORSK	K	2823	1047	2078	2254	37	74	80
2008-1	RPNORSK	M	1711	710	1292	1434	41	76	84
2008-2	RPNORSK	K	2828	1248	2136	2386	44	76	84
2008-2	RPNORSK	M	1754	787	1393	1542	45	79	88
2009-1	RPNORSK	K	3039	1290	2418	2571	42	80	85
2009-1	RPNORSK	M	2329	1169	1949	2086	50	84	90
2009-2	RPNORSK	K	3296	1454	2596	2831	44	79	86
2009-2	RPNORSK	M	2250	1110	1873	1987	49	83	88

*) Tallene er noe lavere enn i virksomhetsrapporteringen per 30.06.10. Dette skyldes i hovedsak at personer som fikk vedtak om opphold før fylte 16 år, er tatt ut. Gruppen hadde ingen rettigheter til norskopplæring som følge av første vedtak, men de får retten når de fyller 16 år.

Vurdering av måloppnåelse

Det har de siste årene vært en jevn og betydelig økning i antall innvandrere med rett og plikt som tar muntlige og skriftlig norskprøver. 5532 personer avla skriftlig prøve 2, mens 2165 personer avla skriftlig prøve 3 (henholdsvis 4301 og 1852 i 2009). 61 % besto skriftlig prøve 2 (uendret fra 2009), og 51 % bestod skriftlig prøve 3 (56 % i 2009). Tendensene gjelder også for alle rettighetsgrupper sett under ett (se tabellen over).

Antall som tar alle 4 typer prøver har øket betydelig. At stadig flere avlegger prøver, kan forklare nedgangen i andel beståtte prøver. Samtidig viser resultatene fra skriftlig og muntlig prøve 2, som har størst økning i antall kandidater, ingen endring i andel beståtte prøver. Muntlig prøve 2 har hatt høy måloppnåelse over tid. Andelen som består skriftlig og muntlig prøve 3 har en synkende tendens.

For gruppen med rett og plikt er tendensene gjennomgående de samme.

Andelen som oppfyller plikten innen fristen på tre år, viser en positiv utvikling og er for gruppen som fikk rett og plikt i 2007, på 80 %. For gruppen 2005-2 var gjennomføringen på 70,6 %. Følges denne gruppen frem til i dag (fem år) har 93 % av kvinnene og 88 % av mennene innfridd plikten. Gjennomgående har kvinner større gjennomføringsandel.

Andelen som kommer inn i opplæringen de tre halvårene fra og med vedtak om opphold har holdt seg tilnærmet uforandret fra og med 2008-2 gruppen. Kvinners deltagelse ligger fra 2 til 5 prosentpoeng lavere enn menn gjennom alle tre halvår. For 2009-2 gruppen er forskjellen på 5 prosentpoeng i halvåret opphold blir gitt, men reduseres til en forskjell på 2 prosentpoeng etter tre halvår. I denne gruppen hadde 80,5 % startet opplæringen det første halvåret etter det halvåret de fikk opphold. Det påfølgende halvåret var andelen øket til 87 %.

De to tabellene (igangsetting og gjennomføring) viser at færre kvinner gjennomfører det første halvåret, men går forbi mennene når tidshorisonten utvides.

VOX og IMDi samarbeider om å heve kvaliteten i opplæringen. IMDi deltok i VOX' samlinger for skoleledere for å bidra med kunnskap og diskutere sammenhengen mellom norskopplæringstilbudet som gis lokalt og finansiering, organiseringsformer, samarbeid med andre aktører, kommunal prioritering og omdømmebygging av Voksenopplæringen. 244 ledere deltok på samlingene. IMDi samarbeider med VOX om etterutdanningskurs for lærere. Et hovedtema var arbeidsrettet norskopplæring helt fra starten i opplæringen, som IMDi har bidratt til utviklingen av og hatt innlegg om på flere av samlingene. Totalt ble det avholdt 21 kurs, med til sammen 2177 lærere. Kursene er evaluert og viser at over 60 % er fornøyd eller svært fornøyd.

Som ledd i arbeidet med å bedre norskopplæringstilbudet og se dette i sammenheng med annen kvalifisering for voksne, har IMDi deltatt i flere referansegrupper og utviklingsprosjekter. Problemstillingene har blant annet vært språknivå, samvirke mellom språkopplæring, annen opplæring og arbeidsliv, organisering av opplæring, og resultatlikhet mellom minoriteter og majoritet. IMDi vil utgi Integreringskartet om språk, identitet og språkopplæring i 1. kvartal 2011.

Bruk av mål- og resultatstyring er et virkemiddel for å bedre resultater i norskopplæringen. For at politisk og administrativ ledelse i kommunene skal styrke fokus på resultatene av norskopplæringen og tilbudet som gis lokalt, sendte IMDi i 1. kvartal brev til alle ordførere og rådmenn med blant annet resultater av norskprøvene for 2009. Her ble kommunens resultater sammenlignet med landsgjennomsnittet. Brevene fikk en del oppmerksomhet i media.

Det er gjennomført en brukerundersøkelse med ca. 50 deltagere i norskopplæringen i fem kommuner. Deltagerne er fornøyde med lærere og har klare meninger om krav til lærerkompetanse. Deltagerne har manglende kjennskap til verktøyet Individuell plan, og det brukes i varierende grad. Bruk av deltagerråd har et forbedringspotensial. Deltagerne er særlig tilfreds med muntlig trening, som gjør dem i stand til å "integre seg selv". Det er de mest utdanningssvake og utdanningssterke som er minst tilfreds med innhold og progresjon. Alle er opptatt av norskprøvene, som en kilde til motivasjon og tilbakemelding på oppnådd nivå. IMDi vil vurdere behovet for ytterligere brukerundersøkelser og hvordan formidlingen av brukernes meninger skal nå frem.

IMDi setter fokus på behovet for øket deltagelse i norskopplæringen i møter med enkeltkommuner, på ulike regionale fag- og opplæringssamlinger, samt i rundskrivet for norsktilskuddet.

Alle kommuner har et ansvar for å informere om norskopplæringstilbudet. IMDi har overtatt ansvaret for Nasjonal ordning for annonsering av norskopplæringstilbud i kommunene. For bedre treffsikkerhet har IMDi utviklet et informasjonsverktøy på www.imdi.no for kommunene. De kan laste ned mal, velge blant 16 språk og selv utforme brosjyre, brev eller nettannonse. Fristen for overgangsordningen har vært en viktig del av standardteksten. Det gis også råd om hvordan målgruppene bedre kan nås. Fra mai til desember har nettsiden hatt 442 besøk og 683 visninger.

Overgangsordningen for norsktilskuddet ble faset ut i september. Rundskrivet for tilskuddsordningen inneholdt informasjon om dette, og fylkesmennene ble særlig oppfordret til å følge opp kommunenes arbeid med å nå målgruppen.

Det er gjennomført en undersøkelse av kommunenes økonomiske rammebetingelser for norskopplæringen, herunder utfasing av overgangsordningen. Økonomien har bedret seg for kommunene. Antall kommuner med årsverk i opplæringen er redusert fra ca. 300 til 260. Det tyder på at interkommunalt samarbeid har utviklet seg. Økonomien har bedret seg mest for kommuner med under tre årsverk. Intet tyder på at utfasingen av overgangsordningen vil føre til redusert undervisningstilbud.

Det er fortsatt fokus på å bedre datakvaliteten i NIR. Selv om kommunenes registrering i NIR er betydelig bedret, er det fortsatt utfordringer med feil-/manglende registrering. Årsaken er i hovedsak at en del kommuner feil-/ikke registrerer de opplysningene de er pålagt. Dette kan skyldes manglende kompetanse og prioritering. En annen årsak er at NIR har hatt en innebygget fleksibilitet, som ikke har hatt nødvendige sperrer for å hindre feilregistreringer i kommunene. Brukervennligheten har også vært en utfordring.

For å bidra til bedre datakvalitet har IMDi fortsatt arbeidet med opplæring for NIR-superbrukere i samtlige kommuner, support og informasjon. De 2 siste årene er NIR videreutviklet for å redusere mulighetene til feilregistrering (sluttføres 1. halvår 2011). Det er også identifisert forbedringsmuligheter for brukervennlighet og tilleggsfunksjoner, som kan bidra til at kommunene i større grad kan nyttiggjøre seg NIR-data. Samtidig er

muligheten til etterregistrering strammet inn for bedre å kunne sammenligne data fra år til år. Selv om kommunenes registrering er bedret, vil forventet nivå antagelig ikke nås uten at registreringsplikten knyttes opp mot utbetaling av tilskudd. Eventuelt innføring av tilsyn på introduksjonslovens områder, inklusiv NIR, vil også kunne bedre registreringen.

D1-3 Rask overgang til arbeid eller utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram

Styringsparametre

- Andel som er arbeidssøkere ved avsluttet introduksjonsprogram og som går over til arbeid eller utdanning innen ett år etter avsluttet program. Resultatkravet er 70 prosent.
- Andel kvinner som er arbeidssøkere ved avsluttet introduksjonsprogram og som går over til arbeid eller utdanning innen ett år etter avsluttet program. Resultatkravet er at andelen skal øke med 5 prosentpoeng.

Det kan ikke rapporteres på styringsparametrene fordi AVdir ikke kan fremskaffe data pga. endrede registreringsrutiner. I henhold til brev fra BLD 11.10.10 er parametrene endret til:

- Andel som går over til arbeid eller utdanning innen ett år etter avsluttet program. Resultatkravet er 70 prosent.
- Andel kvinner som går over til arbeid eller utdanning innen ett år etter avsluttet program. Resultatkravet er at andelen skal øke med 5 prosentpoeng.

Rapporteringen bygger på SSBs monitor for introduksjonsordningen. Men fordi data for 2010 ikke vil foreligge før primo 2012, rapporteres resultater for 2009 (Kilde: SSB, Sosiale indikatorer, Samfunnsspeilet 5-6/2010). I tillegg rapporteres på resultater direkte etter avsluttet program for 2010 (Kilde 2010: NIR. Kilde 2009: NIR og innrapporterte resultater fra kommunene):

I 2009 var 57 % av de som avsluttet program ett år tidligere i arbeid eller utdanning. I 2008 var andelen 63 %.

I 2009 var 48 % av kvinnene som avsluttet program ett år tidligere i arbeid eller utdanning. I 2008 var andelen 51 %.

I 2010 gikk 42 % av deltagerne over i arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet program. I 2009 var andelen 44 %, 53 % i 2008.

I 2010 gikk 33 % av kvinnene over i arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet program. I 2009 var andelen 38 %, 47 % i 2008.

Vurdering av måloppnåelse

Per 31.12.10 var det 9619 deltagere i introduksjonsprogram. Per 31.12.09 var det 8019 deltagere. I virksomhetsrapportene per 31.12.09 ble det rapportert for høyt tall, 12 041. Årsaken er at dataleverandør hadde foretatt feil uttrekk fra NIR.

I 2010 gikk 23 % av deltagerne direkte til arbeid etter avsluttet program, en reduksjon på 2 prosentpoeng fra 2009. Andelen som gikk til utdanning var på 19 %, uendret fra 2009, med en fordeling på 16 % til videregående utdanning og 3 % til høyere utdanning.

Resultatene for kvinner ble ytterligere redusert til 33 % i 2010. Resultatene for menn var 51 %, en liten forbedring fra 49 % i 2009 (61 % i 2008). Andelen kvinner som skrives ut av introduksjonsprogrammet fortsatte å øke, til 49 %, sammenlignet med 44 % i 2009 og 40 % i 2008. Det er behov for å identifisere årsakene (for eksempel omfang av innvilgede svangerskapspermisjoner, utvidet programtid). Andelen for menn var 51 %. 5 % gikk til grunnskoleopplæring, en økning fra nivået på 4 % i perioden 2006-2009, Andelen for somaliske kvinner var 11 %, en økning fra 4 % i 2009. Somaliske kvinner har hatt de dårligste resultatene gjennom flere år.²

23 % gikk over som arbeidssøker på NAV-tiltak, omtrent som i 2009 (22 %).

75 % av de som avsluttet program var fra Somalia, Irak, Myanmar, Eritrea, Afghanistan, Russland og statsløse palestinere. Det synes å være en sammenheng mellom landbakgrunn og resultater. For å få økt kunnskap om blant annet dette, er to FoU-prosjekter igangsatt, se nedenfor.

Mange av bosettingskommunene (44 %) har organisert forvaltningen av introduksjonsordningen i NAV. Det er små forskjeller i resultater mellom disse kommunene og de som har organisert forvaltningen utenfor NAV. En årsak kan være at NAVs tilbud til introduksjonsdeltagerne kan ha blitt svekket i kommuner der NAV har hatt begrenset kapasitet som følge av etablering og omstrukturering. Dette vil bli tematisert FoU-prosjektet om resultater i introduksjonsordningen, se nedenfor.

Følgende forhold kan ha bidratt til den negative resultatutviklingen i 2009 og i 2010: Andelen kvinner som avslutter program øker fortsatt, sammenlignet med menn. Siden kvinner har svakere resultat enn menn, kan dette ha bidratt til den samlede negative utviklingen. Den registrerte arbeidsledigheten blant innvandrere gikk opp fra 7,4 % i august 2009 til 7,9 % i august 2010. Ledigheten for innvandrere fra Afrika økte med 1,1 prosentpoeng. Ledigheten blant kvinner økte med 1 prosentpoeng til 7,5 %. I resten av befolkningen var det en svak nedgang. (Kilde: Registrert arbeidsledighet blant innvandrere, 3. kvartal 2010, SSB). Økende ledighet, særlig blant kvinner, kan henge sammen med resultatutviklingen. Begrenset kapasitet i NAV kan også ha bidratt til redusert måloppnåelse.

For å bidra til bedre resultater i introduksjonsprogram, er følgende tiltak gjennomført: FoU-prosjektet "Kvinner med dårlig resultat av introduksjonsprogrammet - kartlegging, analyse og forslag til tiltak" undersøker hvorfor enkelte grupper kvinner har spesielt dårlige resultater. Prosjektet ferdigstilles 1. tertial 2011. FoU-prosjektet "Analyse av kommunenes resultatoppnåelse i introduksjonsordningen" analyserer årsaker til resultatnedgangen. Også kommuner som har organisert forvaltning av introduksjonsordningen i NAV skal vurderes. Prosjektet er et samarbeid med AVdir og KS. Analyser i fase 1 kan ikke peke på entydige årsaksforhold. Noen kommuner synes å være mer robuste enn andre, selv under lavkonjunktur. Prosjektet ferdigstilles 1. halvår 2011. Basert på disse undersøkelsene skal det utarbeides forslag til tiltak i kommunene.

---

² Ved programstart har 60 % ingen utdanning / ikke fullført grunnskole, 20 % har fullført grunnskole og 20 % har fullført videregående/høyere utdanning. (Kilde: SSB)

IMDi har hatt forsterket innsats i samarbeidet med kommunene og NAV. I samarbeidet med kommunene har IMDi hatt fokus på mål og resultatstyring. Det har også vært særlig fokus på resultatene for kvinner. IMDi har arrangert fagkonferanser for kommunene, samt deltatt i møter med kommunene om utfordringer og tiltak. Det har vært avholdt samarbeidsmøter og felles opplæringsdager mellom IMDi og NAV. Temaene har vært knyttet til overordnede utfordringer og muligheter for å oppnå et tettere samarbeid om introduksjonsordningen. Møter og fellessamlinger har også omhandlet samarbeid og utvikling på lokalnivå i praksisfeltet.

Som ledd i videreutvikling av brukermedvirkning i introduksjonsprogrammet har IMDi satt i gang et prosjekt med 13 bosettingskommuner, for å supplere tipsheftet "Spør deltageren" med gode eksempler. Dette vil gi kommunene bedre grunnlag for å innføre brukermedvirkning. Prosjektet skal avsluttes i august 2011.

Fremtidige resultater for introduksjonsprogrammet vil være avhengig av blant annet situasjonen på arbeidsmarkedet. Det vil trolig være behov for mer målrettede kvalifiseringstiltak, både for utdanning og arbeid. Hvordan kommunene, fylkeskommunene og staten innretter sine tilbud vil være av stor betydning. Særlig gjelder dette kvaliteten på kommunenes opplæring, der det synes å være store variasjoner (vurdert utfra de opplæringstiltakene kommunene har registrert i NIR, samt informasjon fra møter med kommunene).

NAV er sentral i gjennomføringen av introduksjonsordningen, både under og etter programperioden, men har ikke resultatkrav. Slike krav bør fastsettes: 1) Volum/andel deltagere som er i arbeidsmarkedstiltak i programperioden, 2) Andel deltagere som er i arbeid eller utdanning direkte etter avsluttet program, og 3) Andel deltagere som er i arbeid eller utdanning 1 år etter avsluttet program.

HOVEDMÅL 2: LIKE MULIGHETER TIL DELTAKELSE

D2-1 Kjennskap til og oppslutning om norske lover og grunnleggende rettigheter og plikter

STATSBORGERSEREMONI

Styringsparameter

- Andel av personene som inviteres til statsborgerseremoni som deltar. Resultatkravet er at andelen som deltar i seremoniene skal øke.

Andelen som deltok i seremoni var 21,8 % (1758 av 8078 inviterte). I 2009 var deltagelsen 21,7 %.

Vurdering av måloppnåelse

Gjennomsnittlig deltagerandel synes å ha stabilisert seg på i overkant av 20 %. Oslo/Akershus hadde som største arrangør en deltagelse på 20,5 %. Nest største arrangør, Hordaland, hadde en deltagelse på 24,5 %, en svak nedgang fra 2009. Høyest deltagelse hadde Aust-Agder, Vest-Agder, Oppland, Sør-Trøndelag og Troms, mellom ca. 26 og 30,5 %. Lavest deltagelse hadde Nord-Trøndelag, Nordland, Finnmark, Sogn og

Fjordane og Rogaland, mellom ca. 13 og 16,5 %. Størst økning i deltagelse hadde Vest-Agder, Vestfold og Oppland, mellom 7,8 og 9,3 prosentpoeng. Størst nedgang hadde Nord-Trøndelag, Nordland og Troms, mellom 9,1 og 13,2 prosentpoeng

Deltagelsen varierer fra år til år innenfor samme fylke og kan skyldes tilfeldigheter. Derfor blir det en utfordring å målrette tiltak med virkning på kort sikt. Generelt er det en utfordring å øke deltagelsen, når deltagelse er frivillig.

IMDi følger opp egen tiltaksplan og anbefalinger fra Fafos rapport "Jeg følte det var min dag" (2009). Følgende tiltak er gjennomført:

Samarbeid med landsdekkende innvandrersorganisasjoner: Det er sendt brev til Innvandrernes Landsorganisasjon for å oppfordre medlemmene til å delta på seremoni.

Samarbeid med offentlige etater som har kontakt med målgruppen: Det er inngått avtale med UDI om distribusjon av IMDis informasjonsbrosjyre sammen med alle vedtaksbrev om norsk statsborgerskap. Dette vil gi bedre distribusjon til nye statsborgere. Distribusjon starter 1. kvartal 2011.

VOX har svart ja til å gjøre statsborgerseremoni til et av temaene i opplæringen i samfunnskunnskap, i grunnkursene for nye lærere, og en del av innholdet i læremidlene.

Det er godt samarbeid mellom IMDi og fylkesmennene. Blant tiltak for øket deltagelse, er IMDis informasjonsbrosjyre sendt fylkesmenn, politidistrikter og voksenopplæringscentre, samt delt ut i ulike fagsamlinger, blant annet med innvandrersorganisasjoner. Ulike tiltak er diskutert med fylkesmennene, som for eksempel å holde flere seremonier per fylke, det har vært kontakt med NRK og lokalaviser, og temaet er tatt opp på fylkesmennenes årlige kommunekonferanse og i IMDis møter med kommunene.

ARBEID MOT TVANGSEKTESKAP

Styringsparametre

- Antall skoler og utenriksstasjoner med kompetanse og virkemidler for å avdekke og håndtere tvangsekteskap. Resultatkravet er at alle skoler og utenriksstasjoner med minoritets- og integreringsrådgivere skal ha kompetanse og virkemidler.
- Førstelinjen i barnevernet og politiet, skolene og utenriksstasjonene, og aktuelle ungdomsgrupper og innvandrermiljøer, skal ha kunnskap om tvangsekteskap og kjennskap til relevante instanser. Resultatkravet er at kunnskap om tvangsekteskap og kjennskap til relevante samarbeidspartnere skal øke.

Minoritetsrådgivere (MR), integreringsrådgivere (IR) og Kompetanseteamet har gjennomført en rekke kompetansetiltak rettet mot skolene, utenriksstasjonene og førstelinjetjenesten. Dette har bidratt til at kompetansen, kunnskapen og bevisstheten på skolene og utenriksstasjonene har øket. Det samme gjelder i førstelinjetjenesten og ungdoms- og innvandrermiljøer, noe også økningen i antall saker til Kompetanseteamet (se nedenfor) tyder på.

IMDi har utviklet rutiner for arbeidet mot tvangsekteskap, som kan tilpasses den enkelte skole. 16 skoler har vedtatt å ta rutinene i bruk, 10 har dette til vurdering. IRene har utarbeidet lokale rutiner for identifisering og håndtering av enkeltsaker på utenriksstasjonene, som supplement til UDIs veileder (for tiden på høring). Rutinene er oversatt til engelsk. Ambassaden i Amman har publisert informasjon om arbeidet mot tvangsekteskap på sine hjemmesider, oversatt til arabisk og sorani.

Vurdering av måloppnåelse

IMDis arbeid med kompetanseheving ved skoler og utenriksstasjoner legger vekt på at kunnskap om tvangsekteskap og rutiner for å håndtere saker, skal forankres i ordinær virksomhet. For å få et generelt kompetanseløft i førstelinjen, må arbeidet mot tvangsekteskap forankres hos sektormyndighetene sentralt, og kunnskap om tvangsekteskap må inngå i sektorenes ordinære opplæring. I politiet og barnevernet er ansvaret for tvangsekteskap erkjent, og opplæringstiltak er under utvikling og implementering. Dette gjelder ikke i samme grad i utdannings-, arbeids- og velferdssektorene. Derfor er det gjennomført opplæringstiltak initiert av IMDi eller enkelte kommunale/fylkeskommunale etater. IMDi samarbeider med UD om å innarbeide opplæring om tvangsekteskap i UD's ordinære opplæringstiltak, som en del av arbeidet knyttet til kvinner, likestilling og menneskerettigheter.

Enkeltsaker

Nye saker til MR, IR og Kompetanseteamet fordeler seg på følgende sakstyper *):

Sakstyper	MR/IR		Kompetanseteamet	
	2009	2010	2009	2010
Gjennomført tvangsekteskap	25	23	46	73
Frykt for tvangsekteskap	129	92	73	114
Etterlatt i utlandet	39	48	17	36
Frykt for å etterlates i utlandet	44	29	26	45
Trusler/vold	70	67	77	78
Ekstrem kontroll	122	110	19	10
Annet (bigami, proformaekteskap, kønnslemlestelse, oa)	9	4	18	18
Totalt	438	373	276	378

Kilde: IMDi

*) Det kan være overlappende rapportering mellom sakene til MR/IR og Kompetanseteamet. Tallene sier ikke noe om utviklingen i en sak, da de kun registreres én gang. Mange saker går over lang tid.

Det har vært en sterk økning i saker til Kompetanseteamet, men det er små endringer i hvordan sakene fordeler seg på kategorier. 19 % av sakene gjelder gjennomført tvangsekteskap. 59 % gjelder personer over 18 år. Andel gutter har økt til 18 %, fra 14 % i 2009. Det er færre saker til MR/IR sammenlignet med 2009, men fordelingen på kategorier er stabil. Fordelingen over/under 18 år har vært relativt jevn, men 2. halvår var det en forskyvning mot en større andel over 18 år. 55 % av sakene gjaldt de over 18 år. Antall saker til MR/IR om gjennomført tvangsekteskap var mindre 2. halvår, men utgjorde 6 % av alle saker i 2010 (samme som i 2009). Andel saker til MR/IR om ekstrem kontroll holder seg høyt (30 %), mot 3 % i Kompetanseteamet. Tallene forsterker hypotesen fremmet i 2009, at ordningen med MR er et viktig lavterskeltilbud som gjør at elever i faresonen fanges opp tidligere. Sakene til Kompetanseteamet kan tyde på at ungdommens terskel for å kontakte hjelpeapparatet utenfor skolen er høyere. Den sterke økningen i antall saker til Kompetanseteamet tyder på at førstelinjen har økt bevisstheten om tvangsekteskap, samt at Kompetanseteamet er bedre kjent.

Nedgangen i saker til MR/IR vil bli undersøkt nærmere og drøftes i en egen rapport for IMDi's arbeid mot tvangsekteskap, planlagt ferdig medio februar 2011.

Kompetanse

For å sette fokus på skolens ansvar og rolle i videreføring av arbeidet mot tvangsekteskap, samt øke kompetansen, arrangerte IMDi og Udir et seminar i september for 130 rådgivere, skoleledere og ansatte i IMDi. Det transnasjonale perspektivet ble presentert i lys av IRenes og MRenes erfaring. Forebyggende tiltak på skolene for å øke bevisstheten om tvangsekteskap ble presentert, inklusiv lærerveiledningen utviklet av IMDi i samarbeid med Ulsrud skole og VOX.

I Oslo kommunes rådgiverundersøkelse i Oslo-skolen, har IMDi fått med noen spørsmål om rådgivernes egen oppfatning av sin kompetanse på feltet. Resultatene er positive: 81,8 % av skolene hevder å ha kunnskap om æresrelatert vold, kontroll og tvang, herunder tvangsekteskap. 56,1 % oppgir å ha erfaring med å håndtere slike saker. 50 % sier at de har gode rutiner for å identifisere og håndtere tvangsekteskap.

MR/IR og Kompetanseteamet har gjennomført en rekke kompetansetiltak rettet mot skolene, utenriksstasjonene, førstelinjetjenesten og ungdoms- og innvandremiljøer. MR/IR har gjennomført til sammen 421 kompetansetiltak for ansatte på utenriksstasjonene og skolene, elever og målgrupper utenom rådgivernes arbeidsplasser, for eksempel førstelinjen og lokale organisasjoner/foreninger. Forebyggende tiltak for elever, som jente/guttegrupper og rollespill, er videreført, på lik linje med foreldremøter/kurs for minoritetsforeldre, for å styrke kompetansen i samarbeidet skole/hjem. Tilbakemeldingene på disse tiltakene er at de er svært nyttige.

I Buskerud har MRene i Drammen, sammen med fylkeskommunen, gjennomført et kompetanseprogram ved samtlige videregående skoler, hvor også rådgivere fra ungdomsskoler deltok. Forankringen i fylkeskommunen har gitt en gjennomslagskraft som blir viktig for det videre arbeidet mot tvangsekteskap.

Samlet bidrar disse tiltakene til øket kunnskap og bevissthet om tvangsekteskap blant ansatte og elever i skolene, og blant foreldre. Tiltakene bidrar også til bedre samordning med hjelpeapparatet i enkeltsaker.

På utenriksstasjonene har IRene løpende samarbeid med øvrige ansatte om enkeltsaker. Dette har bidratt til øket kunnskap og bevissthet om tvangsekteskap i behandlingen av familiegjenforenings- og visumsaker, samt i utenriksstasjonenes likestillings- og menneskerettighetsarbeid.

Kompetanseteamet har holdt 36 foredrag om tvangsekteskap og æresrelatert vold for ca. 1650 personer fra blant annet politi og barnevern, voksenopplæringen, flyktningtjenesten, asylmottak, krisesentra, frivillige organisasjoner, studentgrupper, tverrkulturelle kvinnegrupper og elever i introduksjonstilbud, samt for sosionomer ved sykehus, rådgivere i skolen, lærere og tolker. I tillegg har Kompetanseteamet deltatt i evalueringer av erfaringene fra enkeltsaker og bidratt i utvikling av tverretatlige nettverksgrupper.

IMDis "Underveissrapport om IMDis arbeid mot tvangsekteskap i perioden juni 2008 til april 2010" inneholdt erfaringene så langt. Rapporten bygger på den enkelte rådgivers erfaringer med enkeltsaker, forebyggende arbeid og utviklingsarbeid i faggrupper. Rapporten er distribuert til skoler, førstelinjen og relevante aktører.

Virkemidler

IMDi utviklet i 2009 rutiner for skolenes arbeid mot tvangsekteskap, som kan tilpasses lokale forhold. Målet er at alle skoler med MR skal implementere rutinene. 16 skoler har vedtatt å ta rutinene i bruk, 10 har dette til vurdering. Implementeringen er avhengig av at skolene har ressurser og vilje til å sikre god forankring etter endt prosjektperiode.

IMDi har bidratt aktivt i oppdateringen av UDIs veileder for utenriksstasjonene (for tiden på høring). Samtidig har IMDi utarbeidet supplerende retningslinjer og rutiner for å avdekke og håndtere enkeltsaker på den enkelte utenriksstasjon, i samarbeid med ansatte på utenriksstasjonene. To av stasjonene har oversatt rutinene til engelsk.

I 2009 fikk Kompetanseteamet ansvaret for tildeling av plass i det nasjonale bo- og støttetilbudet, jf. tiltak 27 i handlingsplanen. Tilbudet omfatter nå 18 boenheter for ca. 25 personer. 28 personer har benyttet tilbudet i 2010. Teamet fikk også ansvaret for å svare på spørsmål på www.ung.no, jf. tiltak 10. 50 henvendelser ble besvart i 2010.

Førstelinjen

For god oppfølging av enkeltsaker i førstelinjen er det nødvendig med samarbeid mellom ulike deler av tjenesteapparatet. Gjennom råd, veiledning og kompetansetiltak, har Kompetanseteamet vært pådriver for økt samarbeid. Også MRene har gått inn i tverrfaglig lokalt samarbeid. I tillegg til bedre oppfølging og koordinering i enkeltsaker, bidrar samarbeidet til erfaringsutveksling og kompetanseheving. Det er behov for rutiner for samarbeid og kjennskap til hvor ulike lovverk forvaltes. Utprøving av lokale samarbeidsmodeller i kommuner er påbegynt.

I samarbeid med SaLTo-koordinatorer i Oslo har MRer gått inn i etablerte nettverk ved tjenestestedene i bydelene (SaLTO = Sammen lager vi et trygt Oslo). I Drammen har MRene gått inn i etatsamarbeid, etablert med utgangspunkt i prosjektet mot æresrelatert vold. Modellen har bidratt til bedre kompetanse, forankring, forebygging og oppfølging av enkeltsaker. MRer deltar også i et nettverk mellom etater og frivillige organisasjoner i Stavanger.

IMDi har startet arbeidet med å utvikle en modell for formidling av erfaringer fra Drammensprosjektet. Arbeidet ferdigstilles 1. halvår 2011.

For erfaringsutveksling om tvangsekteskap arrangerte IMDi i tilknytning til Drammen kommunes inspirasjonskonferanse 11.11.10 en nordisk konferanse i Drammen 10.11.10, med bidragsyttere fra Danmark, Sverige og Storbritannia. 135 deltagere kom fra kommunale, fylkeskommunale og statlige sektorer.

Utenriksstasjonene

Det er vanskelig å avdekke tvang gjennom utenriksstasjonenes behandling av konsulær- og visumsaker. Dette skjer først når UDI sammenstiller opplysninger fra utenriksstasjonene og politiet i Norge. De fleste sakene som IRene involveres i, er meldt fra førstelinjen i Norge, MRene eller Kompetanseteamet. IRene bidrar til bedre oppfølging av enkeltsaker i Norge med informasjon om blant annet kulturelle forhold og ekteskapstradisjoner i opprinnelseslandene.

Det er en økende forståelse for at tvangsekteskap ikke lar seg bekjempe kun gjennom tiltak rettet mot diasporaen i Norge. Ekteskap besluttes og iverksettes ofte i

opprinnelseslandet, ikke minst når de bygger på tvang. Derfor knyttes nå Irenes arbeid i større grad til utenriksstasjonenes likestillingsarbeid. Denne forankringen har gitt IREne innpass i organisasjoner og miljøer som arbeider forebyggende mot vold mot kvinner og barn i opprinnelseslandene.

Siden 2008 har 24 personer med tilknytning til Norge fått praktisk bistand til hjemreise fra utenriksstasjonene med IR. Det er begrenset hva norske myndigheter kan gjøre, selv med bistand fra lokale samarbeidspartnere. Ved frykt for tvangsekteskap er det derfor viktig at innsatsen rettes mot forebygging i Norge og å hindre utreise.

Kompetanseteamet overtok ansvaret for refusjonsordningen for hjemreise for unge etterlatt i utlandet mot sin vilje. 3 personer fikk økonomisk støtte i 2010.

Tilskudd

Av 9,6 mill. kr på post 821/71 til frivillige organisasjoners arbeid mot tvangsekteskap, ble 8,24 mill. kr fordelt til 24 prosjekter, hvorav 3 utenfor Norge (Nord-Irak, Pakistan og Kenya). 0,36 mill. kr er ikke utbetalt da ett prosjekt ble gjennomført i redusert omfang. Tiltakene omfatter alt fra mindre prosjekter som samtalegrupper og leksehjelp for jenter, til mer omfattende prosjekter, som samlinger for dialog, gruppediskusjon og samtaler enkeltvis, og kurs for styrket selvtilitt for å kunne ta egne valg. MRer/IRer er ansvarlige for faglig oppfølging av prosjektene. 0,3 mill. kr ble satt av til klagesaker. Ingen klager fikk medhold. 0,7 mill. kr gikk til forvaltning og formidling.

Kunnskapsutvikling

Gutter henvender seg til hjelpeapparatet i økende grad. Sammenlignet med 2009 har saker om gutter til MR/IR og Kompetanseteamet øket henholdsvis fra 18 - 22 % og 12 - 18 %. Gutter kan selv være utsatt, være kontrollører av søstre/kvinnelige slektninger, overgripere, eller involvert fordi kjæresten skal giftes bort. For øket kunnskap om gutters situasjon og utvikling av gode metoder for å nå dem, har Institutt for samfunnsforskning (ISF) gjennomført et prosjekt. Rapport vil foreligge primo 2011.

For å bidra til en bedre identifisering av ungdom som risikerer tvangsekteskap, har IMDi initiert prosjektet "Levekår, familiepraksis og likestilling blant unge med ulik grad av innflytelse over valg av egen ektefelle." Fafos rapport er planlagt ferdig i mars 2011.

ARBEIDSINNVANDRING

Styringsparameter

- Ny i Norge med informasjon til arbeidsinnvandrere om rettigheter og plikter skal oppdateres årlig. Resultatkravet er at nettversjonen er oppdatert innen 31. august 2010 (jf. tiltak i St. melding nr. 18 om Arbeidsinnvandring).

Nettversjonen av *Ny i Norge* ble oppdatert innen fristen 31. august 2010. Fra desember 2010 er informasjonen også tilgjengelig på tysk og litauisk, i tillegg til opprinnelig polsk, engelsk og norsk.

Vurdering av måloppnåelse

Tilbakemeldinger fra brukerne er svært gode. Dette tyder på at Ny i Norge har truffet informasjonsbehovet. Ny i Norge brukes nå både av primærmålgruppen arbeidsinnvandrere, men også av offentlige etater, som bruker informasjonen i tjenesteytingen. Kommuner, voksenopplæringssentra, utdanningsinstitusjoner,

bedrifter, frivillige organisasjoner distribuerer Ny i Norge til arbeidsinnvandrere.

Fra lanseringen av www.nyinorge.no i mars 2010 har det vært over 79 000 besøk / 400 000 sidevisninger (1300 per dag). 42 % kom fra utlandet (besøk fra 162 land), hvor av Polen 14 %, USA 2,7 %, Tyskland 2,3 % og Storbritannia 2,1 % er landene med flest besøk. Etter utvidelsen med 2 nye språk i desember, gikk besøkene fra Litauen kraftig opp fra 1,7 til 8,3 %. Det er særlig de som nettopp har kommet til Norge eller vurderer å arbeide i Norge, som søker nettsiden. De mest besøkte temaene er flytting til Norge (registrering, bolig), arbeidsforhold, norskopplæring, barn og skolesystemet, og helsetjenester. Siden lanseringen av den trykte utgaven 15.09.09 er det distribuert 111 000 eksemplarer. Av den oppdaterte versjonen er det trykket 45 000 eksemplarer på norsk, engelsk og polsk, for distribusjon i 2011.

Oppdateringen av Ny i Norge bygger på innhentede tilbakemeldinger fra brukerne, samt offentlige etater og frivillige organisasjoner som har hyppig kontakt med målgruppen. Nye temaer er blant annet brannvern og informasjon om bomveier/-penger. Ytterligere to etater har deltatt i utviklingen av Ny i Norge (DSB og Difi). Til sammen bidrar nå 18 statlige aktører.

Et prosjekt er satt i gang for mulig utvidelse av målgruppen for Ny i Norge til å omfatte familiegjenforente kvinner. Blant annet er det innhentet informasjon om hvordan innholdet kan tilpasses gruppen. Dette arbeidet fortsetter i 2011.

IMDi formidler kunnskap og erfaringer løpende til kommuner, fylkeskommuner, statlige etater og frivillige organisasjoner. Det er også tett samarbeid med Servicesenteret for utenlandske arbeidstakere. Hensikten er å bli fortløpende oppdatert på omfanget av arbeidsmigrasjon og medfølgende familiemigrasjon til Norge, informasjonsbehovet til arbeidsinnvandrere og deres familiemedlemmer, og problemstillinger som kan ha betydning for integreringen.

For tredje år på rad får frivillige organisasjoner støtte til informasjons- og veiledningstiltak for arbeidsinnvandrere over post 821/71. I 2010 har 11 organisasjoner fått prosjektstøtte på 2,57 mill. kr til prosjekter som skal formidle informasjon om plikter og rettigheter, samt bidra til nettverksbygging og integrering i lokalmiljøet. Organisasjonene rapporterer at informasjonsbehovet blant innvandrere fortsatt er stort, spesielt blant de som har kort botid i Norge. Manglende norskkunnskaper byr på utfordringer i kontakt med offentlige etater og gjør det vanskelig å orientere seg i samfunnet. Mange organisasjoner har prosjekter med fokus på familiegjenforente kvinner, særlig formidling av informasjon om det norske samfunnet til kvinner utenfor arbeidslivet. Ulike metoder tas i bruk, fra store informasjonsmøter og temakvelder til spesielt tilpassede kurs i mindre skala.

Til tross for en nedgang i arbeidsledigheten i Norge i løpet av 2010, øket arbeidsledigheten blant arbeidsinnvandrere. Litauiske, latviske og polske arbeidsinnvandrere hadde en kraftig økning på henholdsvis 50, 39 og 35 %. En hovedårsak er at disse gruppene i stor grad er/har vært sysselsatt i konjunkturutsatte bransjer, som bygg og anlegg.

Funnene i oppfølgingsrapporten til IMDi-rapport 1-2008 "Vi blir.." er at spesielt de som har opparbeidet rettigheter til dagpenger, ønsker å bli. Rapporten publiseres i 1. kvartal 2011.

Manglende kjennskap til offentlige tjenestetilbud og manglende norskkunnskaper kan medføre at arbeidsformidlere (NAV/bemanningsbyråer) brukes i mindre grad. I et presset arbeidsmarked kan dette føre til at flere arbeidsinnvandrere arbeider svart.

Det er usikkert hvordan den økonomiske situasjonen i andre europeiske land påvirker arbeidsinnvandringen til Norge.

SSBs rapport "Holdninger til innvandrere og innvandring" fra 2010 viser at det er en svært positiv holding til arbeidsinnvandring i befolkningen. Økende press på velferdsordninger pga. øket arbeidsledighet blant arbeidsinnvandrere og sterkere konkurranse mellom norske og utenlandske arbeidstakere kan på sikt få konsekvenser for holdninger til arbeidsinnvandrere som gruppe.

Som følge av ny registreringsordning for EU/EØS-borgere 01.01.10, finnes det ikke nøyaktig statistikk over antall arbeidsinnvandrere. Kobling av statistikk fra SSB, UDI, NAV og besøk på Servicesentrene for utenlandske arbeidstakere viser at polske, tyske og litauiske statsborgere er de største arbeidsinnvandringsgruppene. UDI og NAV er i gang med å finne en løsning for å bedre statistikkgrunnlaget.

D2-2 Høyere sysselsetting blant innvandrere fra Asia, Afrika, Sør- og Mellomamerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS

SYSSELSETTING BLANT INNVANDRERE GENERELT

Det er ikke eget styringsparameter, men tildelingsbrevets innledning sier:

- IMDi skal, i samarbeid med relevante etater og samarbeidspartnere, bidra til å øke sysselsettingen blant innvandrerbefolkningen og bidra til at innvandrere ikke utstøtes fra arbeidsmarkedet.

Sysselsettingstall for innvandrere i 2010 vil ikke foreligge fra SSB før i juni 2011. Andelen sysselsatte innvandrere gikk ned fra 64,2 % i 4. kvartal 2008 til 61,7 % i 4. kvartal 2009. I befolkningen som helhet var nedgangen fra 71,6 til 69,7 %. Nedgangen var størst for grupper fra Afrika med 4,4 prosentpoeng, mot ca. 3 prosentpoeng for grupper fra Asia, Latin-Amerika og EU-land i Øst-Europa. Nedgangen var størst for innvandrer menn med 3,4 prosentpoeng, for kvinner var den 1,6 prosentpoeng. Sysselsettingsgraden var: Afrika 45,3 %, Asia 53,9 %, Latin-Amerika 62,8 % og Øst-Europa utenom EU 61 %. Nivåforskjellene mellom gruppene har vært relativt stabile gjennom flere år, uavhengig av konjunktursvingninger. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, 4. kvartal 2009, SSB)

Den registrerte arbeidsledigheten blant bosatte innvandrere øket fra 7,4 % i august 2009 til 7,9 % i august 2010. I resten av befolkningen var det en svak nedgang fra 2,4 til 2,3 %. Totalt var 22 644 innvandrere registrert ledige per august 2010, 2 791 flere enn ett år tidligere. Økningen i ledigheten var i 3. kvartal 2010 større blant kvinner enn menn, henholdsvis 0,7 mot 0,3 prosentpoeng, i motsetning til de foregående kvartalene. I resten av befolkningen var det ingen forskjell. Ledigheten blant menn var 8,1 % og 7,5 % blant kvinner, sammenlignet med henholdsvis 2,6 og 2,0 % i resten av befolkningen. Innvandrere fra Afrika hadde høyest ledighet på 15 %, fulgt av Asia 9,5 %, EU-landene i Øst-Europa 8,9 %, Øst-Europa utenom EU 8,2 % og Sør- og Mellom-Amerika 7,6 %. (Kilde: Registrert arbeidsledighet blant innvandrere, 3. kvartal 2010, SSB.)

Vurdering av måloppnåelse

Arbeidsmarkedet var i 2010 mer preget av stabilitet enn i 2009. Det sterke fallet i etter-spørselen etter arbeidskraft fra rundt årsskiftet 2007/8 bremsset opp i 2009, og i de siste månedene i 2010 har tilgangen på ledige stillinger holdt seg stabil ("Utviklingen på arbeidsmarkedet", Arbeid og velferd nr. 3, 2010, NAV). NAVs bedriftsundersøkelse viser at mangelen på arbeidskraft øker for første gang siden finanskrisen. Bedriftene mangler nå 47 300 personer, 7 400 flere enn i 2009, og melder om økende mangel på ingeniører, systemutviklere og programmerere. Størst er mangelen på sivilingeniører, økonomi-medarbeidere og fagarbeidere. En av ti bedrifter har så store rekrutteringsproblemer at de har færre ansatte enn behovet. (Kilde: NAV, "Arbeid og velferd" - desember 2010.) Likevel er det fortsatt noe vekst i ledigheten blant innvandrere. Veksten er imidlertid den svakeste siden konjunkturukslaget høsten 2008. Ledigheten er fortsatt høyest blant menn, selv om økningen i ledigheten blant kvinner var størst i 3.kvartal 2010.

For å bidra til øket sysselsetting og redusert ledighet blant innvandrere har IMDi gjennomført tiltak innenfor områdene Ny sjanse, råd og veiledning om mangfold i arbeidslivet, etablerervirksomhet, kunnskapsformidling, samt rasisme og diskriminering. For omtale av norskopplæringen og introduksjonsordningen, se delmålene 1-3 og 1-2.

Ny sjanse

Ny sjanse bidrar til å kvalifisere innvandrere uten fast tilknytning til arbeidslivet til utdanning eller arbeid. Resultatene for 2010 foreligger ikke ennå, egen rapport oversendes BLD i mars 2011. De gode resultatene fra 2008 har holdt seg i 2009 til tross for et svakere arbeidsmarked. 42 % av de som avsluttet Ny sjanse i 2009 gikk til arbeid eller utdanning, mot 43 % i 2008. Det var 626 deltagere fordelt på 40 prosjekter i 26 kommuner/bydeler. De hadde bakgrunn fra 60 land, over halvparten fra Somalia og Irak. 71 % var kvinner.

I 2010 ble 23,375 av 26,193 mill. kr fordelt til 31 prosjekter i 27 bydeler/kommuner. 1 mill. kr ble satt av til incentivordningen og 1,8 mill. kr særskilt metodeutprøving. 11 prosjekter har hjemmenværende kvinner som målgruppe, 4 har ungdom og 12 har sosialhjelpsmottakere. 8 prosjekter har kun fått midler til utfasing. Narvik var eneste nye kommune som fikk midler i 2010.

Incentivordningen har frem til nå omfattet deltagere som har gått ut i arbeid. I 2010 kom det inn 42 søknader. Alle unntatt 3 ble innvilget da de 3 hadde for liten stillingsbrøk. Til sammen ble kr 520 000 utbetalt. I 2011 vil incentivordningen også omfatte deltageres overgang til utdanning, for å bedre ivareta målsetningen med ordningen.

Ny sjanse skal også dokumentere gode metoder i kvalifiseringsarbeidet, for overføring til relevante etater, som for eksempel NAV. 3 metoder er prøvet ut: Veiledningsmetodikk, bruk av rekrutteringsbyrå i formidling av deltagere til arbeid, og rekruttering av hjemmenværende kvinner til prosjekter. Mangfold i Arbeidslivet hadde ansvar for koordinering, rapport og håndbok. Rekrutterings- og bemanningsbyrået Inkludi gjennomførte utprøvingen med rekrutteringsbyrå. 9 Ny sjanse-prosjekter deltok: 4 i Oslo, 2 i Trondheim, Skedsmo, Fredrikstad og Bergen. Rapport vil foreligge i februar 2011 og oversendes BLD.

Rambøll Management har gjennomført en undersøkelse om arbeidsgiveres erfaringer med ansettelse av tidligere deltagere i Ny sjanse. Rapporten viser at et flertall av arbeidsgiverne har positive erfaringer. Flere arbeidsgivere fremhever at de ansatte er

spesielt arbeidsomme og pliktoppfyllende, og at de kan dra nytte av deltagernes kompetanse innen ulike språk. Det vanligste tiltaket er å tilpasse arbeidsoppgavene slik at ansatte fra Ny sjanse unngår situasjoner som kan bli vanskelig pga. begrenset norskkunnskap. Rapporten vil bli distribuert til kommunene for bruk i videre arbeid.

For å vurdere den langsiktige effekten av Ny sjanse gjennomfører SSB en registerbasert undersøkelse om tidligere Ny sjanse deltageres tilknytning til arbeidsliv og utdanning. Undersøkelsen omfatter deltagere fra 2005 – 2009. Resultatene oversendes BLD før sommeren.

For å bidra til erfarings- og kunnskapsdeling mellom Ny sjanse og kvalifiseringsprogrammet i NAV, har IMDi hatt samarbeidsmøter med AVdir. IMDi har holdt innlegg på konferanse om kvalifiseringsprogram for fylkesmennene og NAV-fylke.

Kunnskapsformidling, råd og veiledning om mangfold

For å øke rekrutteringen av innvandrere og skape inkluderende arbeidsplasser må kunnskap, gode eksempler, samt tips og verktøy være lett tilgjengelig. Mangfoldsportalen formidler kunnskap og verktøy, tips og erfaringer, samt gode eksempler om flerkulturelt arbeidsliv til private og offentlige arbeidsgivere, tillitsvalgte og HR/opplæringsansvarlige. Antall besøk til portalen har holdt seg jevnt siden lanseringen i 2009. I 2010 var det i gjennomsnitt 39 besøk/126 visninger per dag. Gjennomsnittlig besøkslengde var ca. 6 minutter. Dette tyder på at de som besøker portalen bruker tid til å lese innholdet. Portalen er videreutviklet med ny modul i nettkursene (e-læring), samt database med oversikt over relevante lover og regelverk. Nye fagartikler og flere gode eksempler er publisert. Nyhetsbrevet har 319 abonnenter, og IMDi får gode tilbakemeldinger om innholdet.

Mangfoldsportalen ble markedsført med annonser gjennom hele året i Personal og ledelse (HR-Norge) og Ledernytt. IMDi har presentert portalen med stand og foredrag på ulike arbeidslivs- og HR-konferanser, blant annet HR-Norges årlige konferanse for både offentlig og privat sektor, i møter med kommuner, Rotary og LOs utvalg for etnisk likestilling. Det er lenker til Mangfoldsportalen fra hjemmesidene til medlemmene i Arbeidslivspolitisk råd.

IMDi har holdt foredrag og gitt råd og veiledning om rekruttering og ledelse/HR til Skatteetaten, Bufetat, Oslo kommune, Hartmark Consulting HR-team, Advokatforeningen, Manpower Norge, Kommunal- og regionaldepartementet, Kulturdepartementet, Høgskolen i Lillehammer, HR-avdelingen i DNB NOR konsern, Samarbeidsforum for økt rekruttering av innvandrere i Hordaland, næringslivsledere i samarbeid med Rotary Club Harstad, ansatte i kommunale helsetjenester i Møre og Romsdal, samt ansatte i 2. linjetjenesten i Helse Midt-Norge. IMDi arrangerte også i 2010 en egen konferanse om Mangfold på arbeidsplassen i samarbeid med LO og Trondheimkommune, der statsråd Lysbakken deltok.

For å bidra til økt kunnskap om mangfold og flerkulturell rekruttering i bemanningsbransjen arrangerte IMDi i samarbeid med NHO Service et seminar, der også LDO og HR-Norge stilte med innledere. Det var godt fremmøte, og både NHO Service og IMDi har mottatt mange positive tilbakemeldinger.

Mangfoldsprisen gikk i 2010 til Coca Cola. Tildelingen fikk stor oppmerksomhet i media, og virksomheten er presentert på Mangfoldsportalen og www.imdi.no. IMDi er sekretariat for juryen for prisen.

Etablerervirksomhet for innvandrere

Norsk senter for flerkulturell verdiskaping (NSFV) fikk 1,1 mill. kr til drift og utviklingsarbeid. NSFV har blant annet gjennomført kompetanseutvikling og rådgivning av innvandreretablerere, samt erfaringsutveksling og kompetanseoverføring mellom aktører som tilbyr veiledning og opplæring i etablering.

IMDi har ledet en tverretattlig arbeidsgruppe som har sett på en mulig permanent ordning for økt entreprenørskap blant innvandrere. Arbeidsgruppen besto av IMDi, Innovasjon Norge, AVdir, samt Servicekontoret for næringslivet (Oslo kommune). Av ulike årsaker valgte Innovasjon Norge og Servicekontoret for næringslivet å trekke seg fra arbeidsgruppen før arbeidet var ferdigstilt. Rapporten oversendt BLD 17.12.10 står derfor for IMDis egen regning.

I rapporten beskrives en rekke tiltak som kan gjennomføres i det ordinære virkemiddelapparatet for å styrke innsatsen på området. Rapporten presenterer også en modell for et nasjonalt kunnskapssenter for innvandreretablerere, som kan fungere som koordinator og pådriver overfor relevante aktører og miljøer. I det videre arbeidet bør det også vurderes regionale løsninger i samarbeid med Distriktssenteret, fylkeskommuner, Innovasjon Norge med flere.

Rasisme og diskriminering

IMDis arbeid rettes spesielt mot arbeidslivet (rekruttering og ledelse), tolkefeltet, likeverdige offentlige tjenester og kunnskapsutvikling (se omtale under delmål 3-1, 3-3 og 3-4). Det er etablert samarbeid med LDO og KIM om månedlige møter med utveksling av informasjon og erfaringer, som grunnlag for eventuelt utvikling av tiltak.

SYSSELSETTING BLANT INNVANDRERE I STATEN

Styringsparametre

- Andel arbeidsgivere blant de heleide statlige virksomhetene som kan dokumentere at de har tiltak for rekruttering til lederstillinger av personer med innvandrerbakgrunn. Resultatkravet er at andelen skal øke.
- Andel personer med innvandrerbakgrunn ansatt i staten og heleide statlige virksomheter. Resultatkravet er at andelen skal øke.

Det kan ikke rapporteres på det første styringsparametret før resultater fra kartlegging av tiltak blant de heleide statlige virksomhetene i 2010 foreligger i mars 2011. Sysselsettingsstatistikk for 2010 fra SSB foreligger ikke før juni 2011. Derfor rapporteres for 2009.

I 2009 hadde 4 heleide statlige virksomheter innvandrere som prioritert målgruppe for lederutviklingsprogrammer, mot 7 i 2008 (Kilde: Mangfold i heleide statlige virksomheter i 2009, IMDi-rapport 2-2010.)

Andelen personer med innvandrerbakgrunn ansatt i statsforvaltningen øket fra 7,9 % i 4. kvartal 2008 til 8,3 % i 4. kvartal 2009. Andelen innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa uten EU øket fra 3,9 til 4,2 %. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, 4. kvartal 2009, SSB.)

Andelen ansatte med innvandrerbakgrunn i de heleide statlige virksomhetene øket fra 8 % i 4. kvartal 2008 til 8,4 % 4. kvartal 2009. For innvandrere fra Afrika, Asia m.fl. var det imidlertid en nedgang på 0,2 prosentpoeng. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, SSB.)

Vurdering av måloppnåelse

Andelen sysselsatte innvandrere i de heleide virksomhetene og statsforvaltningen øket fra 2008 til 2009 til tross for den store konjunkturedgangen. Dette kan ha sammenheng med at offentlig sektor er mindre berørt av konjunktursvinginger enn privat sektor. Ett tiltak har vært krav til statsforvaltningen om at minst én kvalifisert arbeidssøker med innvandrerbakgrunn innkalles til intervju.

Heleide statlige virksomheter opererer på like vilkår, som privat sektor, og er mer utsatt for konjunktursvingninger. Integreringsmyndighetene har de senere år hatt øket fokus på å øke andelen ansatte med innvandrerbakgrunn i virksomhetene. Som et bidrag arrangerte IMDi et møte for HR-sjefer/personell om ledelse av kulturelt mangfold, og Synovate Norge har gjennomført en undersøkelse blant ansatte med innvandrerbakgrunn i virksomhetene om deres erfaringer med iverksatte tiltak. Resultatene ble presentert på statsrådets møte med lederne for virksomhetene. Her ble virksomhetene oppfordret til å opprettholde fokus og aktiviteter knyttet til rekruttering og arbeid med mangfold, samt rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn til lederstillinger.

IMDi har i sitt pådriverarbeid overfor statlige etater og virksomheter holdt foredrag og gitt råd og veiledning om rekruttering, HR og ledelse. Se nærmere omtale i forrige avsnitt om "Sysselsetting blant innvandrere generelt", der mange tiltak for øket sysselsetting generelt gjelder både privat og offentlig sektor.

SYSSELSETTING BLANT INNVANDRERKVINNER

Styringsparameter

- Andel sysselsatte innvandrerkvinner. Resultatkravet er at andelen skal øke.

Sysselsettingsstatistikk for 2010 fra SSB foreligger ikke før juni 2011. Derfor rapporteres for 2009.

Andelen sysselsatte innvandrerkvinner gikk ned fra 58,7 % i 4. kvartal 2008 til 57,1 % i 4. kvartal 2009. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, 4. kvartal 2009, SSB.)

Vurdering av måloppnåelse

Nedgangen for sysselsatte innvandrerkvinner (1,6 prosentpoeng) var mindre enn for menn (3,4 prosentpoeng) i 2009. Ledigheten for kvinner var i 3. kvartal 2010 på 7,5 % og på 8,1 % for menn. I resten av befolkningen var ledigheten henholdsvis 2,6 og 2,0 %. Økningen i den registrerte ledigheten var større blant innvandrerkvinner enn menn, henholdsvis 0,7 mot 0,3 prosentpoeng. I befolkningen for øvrig var det ingen forskjell. (Kilde: Registrert arbeidsledighet blant innvandrere, 3. kvartal 2010, SSB.)

For å gi flere innvandrerkvinner mulighet til å kvalifisere seg til arbeidsmarkedet, hadde 11 Ny sjanse-prosjekter hjemmeværende kvinner uten offentlige stønader til livsopphold som målgruppe i 2010. Resultatene vil foreligge i mars 2011. De gode resultatene i 2008 fortsatte i 2009: 40 % av deltagerne gikk til arbeid eller utdanning etter avsluttet program (41 % i 2008). 71 % av deltagerne i Ny sjanse var kvinner i 2009. (Se nærmere

omtale av fordeling av midler for 2010 og metodeutvikling under avsnittet "Sysselsetting generelt".)

Om kvinner i introduksjonsprogram, se omtale under delmål 1-3.

IMDi samarbeider med Oslo kommune om forsøk med praksisbrev innen helsearbeiderfaget, se omtale under Groruddalssatsingen under delmål 2-3.

For å bidra til nettverksbygging og motivere innvandrerkvinner til arbeid gjennomførte IMDi også i 2010 arrangement på Kvinnedagen 8. mars i samarbeid med LO, LDO, Norske Kvinners Sanitetsforening og NAV. Målgruppen var arbeidsledige/ikke sysselsatte innvandrerkvinner, kvinner i arbeid som risikerer å falle ut av arbeidsmarkedet, og kvinner bosatt i Norge på grunnlag av familiegjenforening/-etablering. Tema var likestilling og deltagelse. 600 personer deltok på det vellykkede arrangementet på Chat Noir der også HKH Dronning Sonja deltok. Ca. 150 personer fikk ikke plass.

D2-3 Økt deltagelse i samfunnslivet blant innvandrerbefolkningen

FRIVILLIGE ORGANISASJONER / MØTEPLASSER

Styringsparameter

- Styrket bidrag fra frivillige organisasjoner til økt deltagelse og rask bosetting av flyktninger. Resultatkrav: Dokumenterte tiltak i organisasjonene for økt deltagelse og rask bosetting.

De 6 frivillige organisasjonene som IMDi har samarbeidsavtaler med, hadde i 2010 til sammen ca. 180 lokale tiltak for økt deltagelse og rask bosetting (Kilde: Underveis rapportering fra organisasjonene per 01.11.10).

Vurdering av måloppnåelse

Det er i 2010 gitt en samlet støtte på 2,7 mill. kr til ca. 180 tiltak lokalt over post 821/71, hvorav noen er videreført fra 2009. Aktivitetene er primært i Østlandsområdet, Bergen og Midt-Norge. Tiltakene i 2010 retter seg i hovedsak mot barn/unge, kvinner, familier, foreldre og innvandrersorganisasjoner. Flere av tiltakene skal bidra til kvalifisering, tilby aktiviteter til enslige mindreårige, og øke nybosattes og innvandrerbefolkningens deltagelse i frivillige organisasjoner.

Eksempler på vellykkede prosjekter er blant annet: Røde Kors Telemark har øket antall med minoritetsbakgrunn blant sine frivillige/ressurspersoner. Stovner bydel har åpne fotballskoler for jenter i 1.-4. klasse, der også foreldre blir involvert. I Molde tilbyr Sanitetsforeningen i samarbeid med NAV strikke- og turgruppe for nybosatte kvinner. Røde Kors Harstad tilbyr leksehjelp til deltakere i introduksjonsprogrammet og tilbakemelding fra voksenopplæringen er bedre resultater på avsluttende prøver. Norsk Folkehjelp arbeider med å skape møteplasser og legge til rette for nettverk mellom nye og gamle medlemmer, og nybosatte flyktninger.

Norges Røde Kors og Norges Fotballforbund har i 2010 utviklet gode grep og erfaringer til bruk for lokallagene/klubbene, med lansering på organisasjonenes intranettsider primo 2011. Norske Kvinners Sanitetsforening og Redd Barna har utarbeidet informasjonshefter til bruk i egen organisasjon. Frivillighet Norge har tidligere utarbeidet veiledningshefte for

inkludering av etniske minoriteter i frivillige organisasjoner og organisasjonshåndbok for nystartede organisasjoner.

Organisasjonene melder at en viktig forutsetning for å lykkes med lokale tiltak, er at de tilrettelegges utfra ønsker/behov fra deltagerne og lokallagene. Organisasjonene har også brukt tid på å bygge nettverk med ulike instanser og organisasjoner, som Voksenopplæringen, NAV, flyktningtjenesten, innvandrersorganisasjoner, høyskoler, universitet og andre frivillige organisasjoner som har kontakt med nybosatte flyktninger. Dette bidrar til forankring i lokalmiljøet og at inkludering av flyktninger blir et felles løft.

Samarbeid med kommunene er også viktig for å lykkes med tiltak. Når kommunene involveres, blir det lettere å utvikle tiltak som treffe behovene. For å bidra til dette er det viktig å vise til gode erfaringer. Organisasjonene vil ha øket fokus på dette i 2011.

Frivillighet Norge har i 2010 gjennomført en egenevaluering av prosjektet "Inkludering i frivillig sektor" 2008-2010. Den viser at innvandrersorganisasjonene i stadig større grad oppleves som attraktive samarbeidspartnere for større frivillige organisasjoner. Det er stort behov for kunnskap blant innvandrere om frivilligheten og dens betydning i Norge.

Lokale møteplasser

For at innvandrerbefolkningen skal få øket innflytelse i samfunnsutviklingen lokalt, samt å øke treffsikkerheten på offentlige tiltak for inkludering, er det viktig å etablere lokale møteplasser mellom innvandrerbefolkningen og myndigheter. Det er i år blitt etablert flere nye møteplasser: Innvandrerrådet i Nord-Trøndelag fylkeskommune, Mangfoldsrådet i Stjørdal kommune, Innvandrerrådet i Steinkjer kommune, Møteplass mellom lokale myndigheter og innvandrersorganisasjoner (MMIO) i Trondhjem, Møtesenter i Nesna kommune, Deltakerråd for introduksjonsordningen i Trondheim kommune, Dialogforum for Introduksjonsordningen i Haram kommune, Ressursnettverket for interkulturell kommunikasjon for begge Agder fylkene (RIK-Agder), Flerkulturelt råd i Oppland, Matfestival i Skien kommune som er blitt en fast møteplass som bidrar til dialog.

IMDi bidrar i arbeidet med å etablere lokale møteplasser gjennom samarbeid med kommuner, fylkeskommuner, innvandrersorganisasjoner og frivillige organisasjoner. IMDi gir råd og veiledning, samt formidler sin guide om utvikling av lokale møteplasser. Etablering og utvikling av møteplasser var et av hovedtemaene på IMDIs nasjonale konferanse "I samme båt", avholdt i Bergen 18.-19.11 for 250 deltagere. Fokus var tilrettelegging av offentlige tjenester og for samfunnsdeltagelse. Det ble opprettet mange kontakter og nettverk som det kan bygges videre på.

Samarbeid med innvandrersorganisasjoner, KIM og innvandrerråd

For å bygge nettverk med landsdekkende og lokale innvandrersorganisasjoner, innvandrerråd, KIMs lokale representanter og større frivillige organisasjoner, ble det avholdt flere samarbeidsmøter både sentralt og regionalt.

For å følge opp allerede eksisterende møteplasser og sikre kompetanse- og erfaringsoverføring ble det i samarbeid med fylkeskommunene i Buskerud, Hedmark og Oppland arrangert 2 seminar i Gjøvik og i Drammen, primært for innvandrerrådene og organisasjoner. Temaene var blant annet etablering/videreutvikling av møteplasser,

valgdeltagelse, forebygging av tvangsekteskap, samt styrking av samarbeidet mellom lokale myndigheter, innvandrerråd og -organisasjoner, KIM og frivillige organisasjoner.

Barn og unge

IMDi har arrangert dialogmøte og seminar for ungdom med innvandrerbakgrunn, der det ble diskutert forhold som opptar ungdom. Seminaret ble arrangert i samarbeid med ulike student- og ungdomsorganisasjoner. Temaene var samfunnsdeltagelse, flerkulturell kompetanse i arbeidslivet og utdanning. Seminaret bidro til å øke IMDi's kunnskap, styrke ungdommens og IMDi's nettverk, bedre samarbeidet med og mellom organisasjoner, samt ga grunnlag for innspill til høringsuttalelser og mulige FoU-tiltak.

IMDi har støttet Nansenskolen for at de i samarbeid med Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn skulle holde et interreligiøst dialogtreff.

Frivillighetsregisteret

Det er et mål å øke antall innvandrerorganisasjoner i Frivillighetsregisteret (FR). IMDi har fulgt opp samarbeidet med FR, fylkeskommunene og Frivillighet Norge om å utvikle felles tiltak. IMDi har bidratt i utarbeidelsen av informasjons- og veiledningsmateriell. Brønnøysundregisteret, som driver FR, er distributør. På oppdrag fra blant annet IMDi har Frivillighet Norge avholdt kurs for innvandrerorganisasjoner om organisasjonskunnskap og om registrering i FR. Fra 2010 innførte IMDi krav om organisasjonsnummer for at innvandrerorganisasjoner skal kunne søke om tilskudd. IMDi har anbefalt organisasjonene om å bruke forenklet samordnet registermelding til FR.

Til Topps

I samarbeid med Norges Røde Kors gjennomførte IMDi prosjektet Til Topps 4.-5. juni, med formål å skape varige lokale nettverk og dialog mellom mennesker med etnisk norsk og innvandrerbakgrunn. Over 1000 personer fra hele Norge deltok, hvorav ca. 800 besteg Galdhøpiggen. Tilbakemeldinger fra deltagerne er svært positive, og flere deltok i lokalt organiserte treningsopplegg. For å nå flest mulig deltakere med informasjon, opprettet IMDi i 2009 en egen nettside, www.tiltopps.no. Til Topps fikk stor mediedekning med til sammen 88 oppslag, hvorav de fleste i lokalmedia.

TROSSAMFUNN

Styringsparameter

- Styrke myndighetenes kontakt med religiøse miljøer og videreutvikle samarbeid med trossamfunn. Resultatkrav: Gjennomførte samarbeidstiltak med trossamfunn.

Det er utarbeidet to artikler om religionsutøvelse i Norge i samarbeid med Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Temaene er henholdsvis mat og døds- og gravferdsritualer i det flerreligiøse Norge. Artikkene er publisert på eget område på www.imdi.no sammen med tidligere informasjonsartikler om 6 forskjellige religioner. Det er gitt støtte til Minhaj Konfliktråd til konflikthåndtering og meglings i saker om tvangsekteskap og annen æresrelatert vold, i Oslo og Pakistan.

Vurdering av måloppnåelse

Informasjonsartikkene er en del av IMDi's arbeid for at trossamfunn skal bidra med kunnskap og tiltak gjennom dialog- og nettverksarbeid. Det var 1811 besøk / 2195 visninger på nettsidene artikler, sammenlignet med 1063 besøk / 1266 sidevisninger i 2009 (siden opprettelsen av området 19.03.09). Mange ansatte i førstelinjetjenesten i

kommuner og statlige etater, blant annet i NAV og innenfor introduksjonsordningen, har ikke tilstrekkelig kunnskap om religion og religionsutøvelse. IMDi informasjonsartikler skal bidra til å gjøre tjenesteytingen bedre. De skal også bidra til øket kunnskap i befolkningen om religioner som praktiseres i Norge.

GRORUDDALSSATSINGEN / HANDLINGSPROGRAM OSLO SØR

Det er ikke eget styringsparameter, men tildelingsbrevets innledning sier:

- IMDi skal ha den praktiske og administrative oppfølgingen av BLDs samordningsansvar i statlig sektor for programområde 4 i Groruddalssatsingen og for områdesatsing Søndre Nordstrand. Videre skal direktoratet bidra i utviklingen av områdesatsing som virkemiddel for å forbedre levekår i utvalgte områder med særlige utfordringer.

IMDi utøver samordningsansvaret, og bidrar til god kontinuitet og utvikling i satsingen.

Vurdering av måloppnåelse

Agenda Kaupang / Asplan Viak avga sluttrapport for følgeevalueringen for Groruddalssatsingen i desember: Satsingen er på rett spor og organiseringen er hensiktsmessig. Målene er ambisiøse, men tiltakene er relativt sett beskjedne og støtter i ulik grad opp om delmålene. Resultater av tiltakene får for stort fokus, på bekostning målstyring. Samarbeidsutvalget for Groruddalen anbefales derfor å ta en mer strategisk rolle, og at rapporter/analyser tilpasses dette. Det er behov for tettere kobling mellom satsingen og øvrig offentlige aktivitet. Det understrekes at bærekraftig utvikling er avhengig av øvrige investeringer i by-, samferdsels- og næringsutvikling. Det anbefales at nytt mål knyttes til nærings- og sentrumsutvikling. Fordelingspolitiske spørsmål bør avklares, som for eksempel om gratis kjernetid skal bli et permanent tilbud.

IMDi leder arbeidet med å foreslå styrket innsats for levekårsforbedringer. Arbeidet er komplekst. Oxford Researchs oppsummering av kunnskap om områdesatsinger ga ikke tilstrekkelig grunnlag for videre arbeid, men peker på en del suksessfaktorer på tiltaksnivå, samt manglende effektevalueringer. For å få mer kunnskap og utvikle forslag til tiltak, nedsatte IMDi i september et bredt sammensatt levekårsutvalg for Groruddalen. Utviklingsprosjekter i Stovner (store barnefamilier) og Bjerke (demografi og levekår) bidrar til dette arbeidet. Arbeidet ferdigstilles i februar 2011.

NIBR har kartlagt lokale møteplasser i Søndre Nordstrand. Rapporten omhandler fysiske møteplasser og anbefaler å videreutvikle møteplasser for å øke attraktiviteten.

Satsingens hovedfokus er barn, unge og foreldre. Gratis kjernetid er viktigste enkelttiltak og bidrar til språkstimulering og bedre norskerdigheter hos både barn og foreldre. Resultatene er gode med nesten full barnehagedekning for 4- og 5-åringer, tall for dekningsgrad foreligger i mars 2011. I en tidligere områdesatsing (Oslo Indre Øst) har SSB/Universitetet i Stavanger undersøkt effekt av gratis kjernetid. Skoleresultater på 10. trinn viser at jenter med minoritetsbakgrunn gikk opp en karakter i flere fag (Drange og Telle, 2010). Folkehelseinstituttet har i en studie med 20 000 barn bekreftet at barnehage har god effekt på barnas språkutvikling. Barn på 1,5 og 3 år i barnehage har bedre språkutvikling enn de som er hjemme, hos dagmamma eller i barnepark. Evaluering av gratis kjernetid er utsatt til 2011.

Bydelene og Utdanningsetaten i Oslo arbeider med handlingsplan for overgangen barnehage – skole, inklusiv samarbeidsmodell. KD har forlenget Språkløftet til 2012, noe som vil styrke dette arbeidet. Skolene rapporterer bedre leseresultater på de laveste nivåene. En delrapport (i følgeevalueringen) om tiltaket Skolen som kunnskapssenter og inkluderende møteplass peker på utfordringer knyttet til organisering og roller. Dette har bydeler og skoler tatt tak i. Det er foreslått at eksisterende skoletiltak erstattes av nytt tiltak for styrking av basisfag fra høsten 2011. KD har varslet at skolemidlene forlenges til 2012.

Økt sysselsetting er et viktig delmål i satsingen. Tiltaket Norskoffensiv i Groruddalen, planlagt avsluttet i 2010, fortsetter i 2011. Ny Sjanse (se delmål 2-2) er ikke et eget tiltak i satsingen, men alle bydeler har prosjekter med til sammen 75 deltakere i 2010. Stovners prosjekt omfatter arbeidsledig innvandrerungdom avhengig av sosialhjelp. Prosjekter i Alna, Grorud og Søndre Nordstrand omfatter kvinner avhengig av sosialhjelp og langtidsledige. Bjerkes prosjekt omfatter hjemmeværende kvinner. Om IMDi arrangement på Kvinnedagen 8. mars, se delmål 2-2.

Mangfoldsløft i Handlingsprogram Oslo Sør ble avsluttet i 2010. Formålet var øket rekruttering av høyt utdannede arbeidssøkere med ikke-vestlig bakgrunn. Det er utviklet metodikk for veiledning og formidling, og skapt arenaer for intern kompetanseoverføring på NAV-kontorene. Et flertall av deltagerne har fått arbeid som passer deres kvalifikasjoner (91 % i 2009, 65 % per 01.12.10). Rambøll Managements sluttrapport fra evalueringen vil foreligge i februar 2011.

Forsøk med utvikling av etappedelte to-årig utdanningsprogram innen helsearbeiderfaget, er stanset i påvente av avklaringer i Udir. IMDi er i dialog med Udir og Hdir om dette.

Prosjektet "Stork Groruddalen" har vist stort behov for forebyggende helsetiltak. Gravide har høy forekomst av svangerskapsdiabetes og mangel på vitamin D og jern. Prosjektet er gradvis faset over i drift. Forskningsresultatene er publisert internasjonalt. Basert på erfaringene fra prosjektet planlegger bydelene å opprette Frisklivssentraler i 2011.

"Mangfold er hverdagen" i bydel Alna: Arbeidet er godt forankret i ledelsen og til dels i førstelinjen. I barnevernet er tjenestene tilrettelagt. Prosjektet er i gang med å utvide tilretteleggingen av tjenester i flere sektor. Prosjektet arbeider med rutiner for bruk av tolk og ved påstått diskriminering. I et samarbeidsprosjekt med KS er det utviklet et suppleringshefte til Etikkhåndboka for kommunenes helse- og omsorgstjenester, og som er prøvet ut på flere tjenestesteder. Prosjektet er presentert på en rekke konferanser og seminarer, og overføringsverdien er stor. Arbeidet fortsetter uten midler fra IMDi i 2011.

Midler fra post 821/71 muliggjør et mangfold av tiltak og gir øket aktivitet. Alle bydelene støtter mangfoldsfestivaler og -markeringer i utsatte områder. Midlene går også til nettverksbygging for å styrke inkludering og motvirke sosial ekskludering, for eksempel fysisk aktivitet (svømme- og vannvettundervisning for barn, foreldre og skolens foreldreutvalg, aktivitetsdager på skolene med idrettslag), kulturtilbud med språkfokus (fortellerkafè, eventyrdager) og øket deltagelse (kvinnegrupper og -nettverk).

Innsats innen kultur har vært etterlyst. KUD bevilget i desember 1,5 mill. kr til øket deltagelse innen kunst og kultur, og melder om videre deltagelse.

HOVEDMÅL 3: HELHETLIG POLITIKK FOR INKLUDERING GJENNOM SAMORDNING MELLOM ULIKE SEKTORER

D3-1 Systematisk kunnskapsinnhenting som grunnlag for politikktutvikling

Styringsparametre

- Antall kartlegginger, undersøkelser og utviklingstiltak. Resultatkravet er 10 kartlegginger, undersøkelser og utviklingstiltak.

Prioriterte områder for kunnskapsutvikling har i 2010 vært tilgang til arbeidslivet, med prosjekter innen introduksjonsordningen, norskopplæring og Ny sjanse. Andre viktige områder har vært bosetting, tolkefeltet og arbeid mot tvangsekteskap. IMDi har også prioritert brukerundersøkelser.

Det er gjennomført 23 kartlegginger og undersøkelser som er helt eller delvis finansiert med midler fra post 821/21:

- IMDi-rapport 1-2010: Innvandrere i norske medier: Medieskapt islamfrykt og usynlig hverdagsliv
- IMDi-rapport 2-2010: Mangfold i heleide statlige virksomheter i 2009
- IMDi-rapport 3-2010: INTRO 5 ÅR
- IMDi-rapport 4-2010: Integreringsbarometeret 2009 Holdninger til innvandrere, innvandring og integrering
- IMDi-rapport 5-2010: Myke indikatorer for integrering
- IMDi-rapport 6-2010: Resultater for Ny sjanse 2009
- IMDi-rapport 7-2010: Integrering i distriktskommunar
- IMDi-rapport 8-2010: Mobilisering til val
- iFAKTA 2010: Norsk og engelsk versjon
- IMDi-veileder: Veileder i brukerundersøkelser når innvandrere er brukere (Fafo og SSB).
- Modellering og prognoser av arbeidsledighet blant innvandrere (SSB-notat 2009/32)
- Unge med innvandrerbakgrunn og arbeidsmarkedet (SSB-rapport 2010/21)
- Overkvalifisering blant innvandrere. En registerbasert undersøkelse for perioden 2007-2009 (SSB-rapport 2010/28)
- Monitor for sekundærflytting. Sekundærflytting blant flyktninger bosatt i Norge i 1999-2008 (SSB-rapport 2010/41)
- Kommuneundersøkelse høst 2009 (Perduco, resultater publisert på www.imdi.no)
- Topplederundersøkelsen (Perduco 2010, resultater publisert på www.imdi.no)
- Avhengig og selvstendig. Enslige mindreårige flyktnings stemmer i tall og tale (Nasjonalt folkehelseinstitutt, rapport 2009:11,)
- Hvordan informerer kommunene innvandrerne om norskopplæring? (Opinion, 2010)
- Innvandrere på nett. En analyse av innvandreres digitale kompetanse (VOX, 2010)
- Desentraliserte asylmottak og bosetting (NIBR-rapport 2010:13)
- Undersøkelse om arbeidsgiveres erfaringer med ansettelse av tidligere Ny sjanse-deltakere (Rambøll, 2010)
- Forprosjekt for vurdering av målgruppeutvidelse av "Ny i Norge" (Rambøll 2010)
- Videregående opplæring og arbeidsmarkedstilknytning for unge voksne innvandrere (SØF-rapport nr. 04/10)

Midler på post 21 er også benyttet til flere kartlegginger og undersøkelser der lansering av rapport skjer første kvartal i 2011, blant annet:

- Brukerundersøkelse blant flyktninger i bofellesskap (NTNU Samfunnsforskning)
- Norskopplæring for asylsøkere i mottak (TNS Gallup)
- Brukerundersøkelse: norskopplæring for voksne innvandrere (Rambøll)
- Treningsprogram i kulturelt mangfold for ledere (UiB, publiseres på Mangfoldsportalen)

Det ble også brukt midler til utviklingsprosjekter, helt eller delvis finansiert av IMDi, blant annet:

- Etablerervirksomhet, Drammen NSFV
- Utviklingsprosjekter i Groruddalen
- Global Future
- Opplæringsseminarer for kommuneansatte i bosetting av enslige mindreårige
- Bosettingsavtale med Trondheim – utprøving av ny modell for bosetting

Videre ble det benyttet midler til videreutvikling av NIR, som har gitt bedre kvalitet på dataene, noe som sikrer bedre grunnlag for videre analyser av resultater. Det er gitt støtte til forskningsprosjektet "Enslige mindreårige flyktninger i bosettings- og integreringsfasen - med fokus på utdannings- og skolesituasjonen", samt Folkehelseinstituttets prosjekt om enslige mindreåriges psykiske helse.

IMDi har avgitt 42 høringsuttalelser.

Vurdering av måloppnåelse

Midlene til kunnskapsutvikling vurderes å ha bidratt til å understøtte IMDis rolle som kompetansesenter på integrerings- og inkluderingsfeltet og har vært brukt til utviklingsprosjekter, særlig rettet mot kommunene, utvikling av nye verktøy og metoder, samt til kunnskapsoversikter. Det har også vært et kjønnsperspektiv i kunnskapsarbeidet. Kunnskapen har blitt gjort tilgjengelig for de som arbeider i praksisfeltet, blant annet ved hjelp av målrettet lansering og distribusjon, og ved at alle rapporter legges ut på www.imdi.no.

Et lite utvalg av prosjektene eksemplifiserer hvordan bruken av midlene har bidratt til måloppnåelse:

Ett av utviklingsprosjektene rettet mot kommunene er bosettingsavtalen med Trondheim kommune. Erfaringer fra forsøket blir sentrale i utprøving av nye metoder for rask bosetting. Det ble også utviklet og gjennomført et opplegg for opplæring av kommuneansatte som arbeidet med bosetting av enslige mindreårige. Dette kursopplegget med tilhørende materiell har IMDi fått gode tilbakemeldinger på.

Som bidrag til det kommunale integreringsarbeidet er undersøkelsen "Hvordan informerer kommunene innvandrerne om norskopplæring?" relevant. Det ble utviklet anbefalinger for hvordan kommunene best mulig kan informere om norskopplæringen. IMDI gjennomfører også årlig en kommuneundersøkelse rettet mot ordførere og rådmenn, som bidrar til overordnet innsikt i kommunenes vurdering av bosettings- og integreringssituasjonen, som også brukes av Beregningsutvalget.

Blant kunnskapsoversiktene fremheves IMDi-rapportene Mobilisering til val og Integrering i distriktskommunar.

Erfaringene fra arbeidet med Veileder for brukerundersøkelser, med tilhørende opplæring, brukes nå videre i arbeidet med nye brukerundersøkelser.

Kjønnsperspektivet er til stede i de aller fleste prosjektene, samtidig har enkelte prosjekter et spesifikt fokus på kvinner, som for eksempel et pågående prosjekt om kvinner med dårlige resultater i introduksjonsprogrammet.

Mange undersøkelser er innen området kvalifisering og arbeid. Det er avgjørende for IMDi med god kunnskap på dette feltet for å kunne fungere som kompetansesenter.

Mangfolds- og migrasjonsbiblioteket

Biblioteket hadde 4570 utlån, en økning på 22 % fra 3857 i 2009. Det var 8007 visninger på bibliotekets nettsider sammenlignet med 2004 i 2009. Økningen skyldes blant annet at departementene og studenter bruker bibliotekets tjenester i større grad, i tillegg til IMDis egne ansatte, samt at biblioteket har fått mer synlig plass på www.imdi.no.

Omtaler av og nyheter om litteratur og tjenester markedsføres i flere kanaler, blant annet www.imdi.no, UDIs intranettsider, inytt, Facebook og direkte e-post. 7 nye litteraturlister om ulike temaer er tilgjengelige i Kunnskapsbasen på www.imdi.no. Det har vært annonsert i to studentaviser, samt i Utrop, og informasjonsbrosjyrer er utarbeidet. Biblioteket har også deltatt med stands på 6 større konferanser. For å gjøre biblioteket mer kjent i UDI, er det opprettet et brukerutvalg i UDI.

Mot slutten av 2010 ble det anskaffet to større bokbaser (e-bøker) og formidling om dette har startet. Tidsskriftabonnementene er gjort tilgjengelig elektronisk så langt det er mulig (papirabonnement er opphørt).

D3-2 Økt kunnskap om integrerings- og inkluderingspolitikken i befolkningen

Styringsparametre

- Helhetlig og målrettet informasjon og kunnskapsformidling til brukere, samarbeidspartnere og samfunnet for øvrig. Resultatkrav: Gjennomførte informasjons- og kommunikasjonstiltak.

IMDi har prioritert tiltak innenfor satsningene bosetting, arbeid mot tvangsekteskap, arbeidsinnvandring, og kvinner og arbeid. Særlig bosetting er vektlagt. Tiltakene knyttes i hovedsak til større arrangement og hendelser, samt lansering av publikasjoner. IMDis viktigste informasjonskanaler til brukere, samarbeidspartnere og samfunnet for øvrig er www.imdi.no. I tillegg kommer www.bip.no, www.nyinorge.no og Mangfolds- og migrasjonsbiblioteket, kunnskapsformidling i form av publikasjoner, samt media.

Vurdering av måloppnåelse

Antall besøk på www.imdi.no øket med 11 %, fra 331 000 til 368 000. Antall besøkende ble noe redusert, fra 179 000 til 158 000. www.bip.no hadde flest besøk (477 000). www.nyinorge.no hadde 79 000 besøk siden lanseringen i mars.

Det ble produsert 208 nyhetssaker på www.imdi.no. I tillegg er en rekke temasider videreutviklet. Å løfte frem fagrelatert informasjon er prioritert fremfor hyppig

nyhetsproduksjon. Temaområdene er de mest besøkte, dette indikerer at brukerne oppsøker nettsidene for faginformasjon.

Arbeid rettet mot media knyttes også til satsningsområdene og større arrangementer. Det var 2281 medieoppslag der IMDi ble nevnt, en økning på 8 % fra 2009 (Kilde: Retriever). Det var flest oppslag om IMDi i mars, etter lansering av årsrapporten "Innvandrere i norske medier: Medieskapt islamfrykt og usynlig hverdagsliv". Hele 72 % av medieoppslagene var i lokalmedier, mens 18 % i rikspresse og 7 % i regionsaviser. IMDi har besvart over 250 pressehenvendelser og sendt ut 20 pressemeldinger.

Som i 2009, gjøres store publikasjoner tilgjengelige på nettsidene, blant annet årsrapporten, veileder for brukerundersøkelser og annonseringsverktøy for norskopplæringen. Responsen på årsrapporten var meget god, og veilederen og annonseringsverktøyet ble vist henholdsvis 5200 og 6400 ganger. Det var stor produksjon av informasjonsmateriell til ulike arrangementer, blant annet Kvinnedagen 8. mars, Maihaugen-konferansen, Til topps og konferansen "I samme båt". Det ble også laget et eget innstikk til Kommunal rapport med informasjon om familieinnvandrede kvinner. I tillegg brukes sosiale medier som Twitter, Facebook og YouTube for å nå ut med informasjon i økende grad. Responsen viser at dette kan være gode kanaler for informasjonsdeling. På YouTube ble det produsert 15 filmer som til sammen ble vist 3660 ganger.

På grunn av det store bosettingsbehovet (se delmål 1-1), er satsingen på informasjon til kommuner videreført, særlig om enslige mindreårige. Eksempler på godt bosettingsarbeid ligger på www.imdi.no. Det er utarbeidet to informasjonsbrosjyrer om bofellesskap, én til flyktninger og én til kommuner og mottak. Brosjyren med informasjon om bosetting til flyktninger på 10 språk. Brosjyrene er i hovedsak distribuert til mottak og kommuner, samt er tilgjengelige på www.imdi.no. Det ble laget 12 filmer om bosettingsarbeidet i de nominerte kommunene til Bosettingsprisen. Filmene ble vist på Maihaugen-konferansen og lagt ut på YouTube. Det var god mediedekning i lokal- og riksmmedia da det ble klart at Kristiansand vant bosettingsprisen.

Arbeidet mot tvangsekteskap (se delmål 2-1) er et prioritert område på www.imdi.no. IMDis rutiner for skolenes arbeid mot tvangsekteskap ligger på www.imdi.no. Tall for tvangsekteskapsaker for 2009 og 1. kvartal 2010 ble presentert for media og førte til god dekning i riksmmedia.

Til arrangementet på Kvinnedagen 8. mars (se delmål 2-2) benyttet IMDi flere informasjonstiltak for å nå kvinner, både utenfor og innenfor arbeidslivet.

IMDi har overtatt ansvaret for den nasjonale annonseringsordningen for norskopplæringen (se delmål 1-2), og det er utarbeidet en egen nettside på www.imdi.no med informasjonsverktøy, slik at kommunene kan utarbeide tilpassede informasjonsbrosjyrer og laste ned tekst til egne nettsider. Tekstene er på 16 språk. Det gis også tips om hvordan kommunene skal nå flest mulig i målgruppen.

D3-3 Offentlige tjenester som er tilpasset mangfoldet i befolkningen

LIKEVERDIGE OFFENTLIGE TJENESTER

Styringsparametre

- Antall etater og kommuner som har forpliktet seg til å arbeide aktivt for tilpasning av tjenestene til mangfoldet i befolkningen. Resultatkravet er at IMDi skal inngå samarbeidsavtaler med to nye etater og følge opp og videreutvikle eksisterende avtaler.

Avtaler ble inngått med Hdir og Bufdir i november. Det er inngått avtaler med 6 kommuner/bydeler: Sarpsborg, Drammen, Bodø, Bydel Alna i Oslo, Østre Toten og Vaksdal. Tidligere er avtaler inngått med AVdir og 18 NAV-fylke.

Vurdering av måloppnåelse

IMDi's arbeid med tilpasning av offentlige tjenester til mangfoldet i befolkning tar utgangspunkt i en systematisk oppfølging av de samarbeidsavtalene som inngås med etater og kommuner.

I samarbeidet om oppfølgingen av avtalene ses blant annet bosetting, NAV Intro, Ny sjanse, NAV fylke, valginformasjon, retningslinjer for bruk av tolk, samfunnsdeltakelse og bruk av frivillighet i ulike deler av integreringsarbeidet i sammenheng. Hovedfokus i avtalene er likeverdig tjenesteyting, styrking av ansattes kompetanse og brukerdialog.

Utover inngåelse og oppfølging av selve samarbeidsavtalene, tar IMDi i møter med kommuner og statlige etater opp viktigheten av å tilpasse tjenestene til mangfoldet i befolkningen, og det informeres om verktøy og metoder, bruk av tolk og om Verktøykassen og Tolkeportalen. Gjennom denne dialogen ser IMDi at flere kommuner, fylkeskommuner og statlige etater ser nødvendigheten av tilrettelegging og iverksetter tiltak. Konferansen "I samme båt" (se delmål 2-3, Møteplasser) bidro til øket fokus på tilrettelegging av tjenester og for samfunnsdeltakelse. IMDi og en rekke etater og organisasjoner hadde stands, og materiell fra Verktøykassen ble formidlet.

Et godt eksempel på tilrettelegging av tjenesteytingen er IMDi's arbeid med Ny i Norge (se delmål 2-1). 18 offentlige etater samarbeider om et felles informasjonsprodukt, der brukerhensyn vektlegges. Ny i Norge er også til hjelp for tjenesteyterne i deres kontakt med arbeidsinnvandrere og andre minoriteter.

Veilederen for brukerundersøkelser når brukeren er innvandrere, er slutført og ble lansert på en Fafo-frokost i september, med stort oppmøte. Kurs i bruk av veilederen ble avholdt for ca. 35 deltagere i september. Flere kurs er planlagt i 2011. Veilederen er formidlet på møter, seminarer og konferanser, blant annet på konferansen "I samme båt".

IMDi har igangsatt utviklingstiltak med bruk av linkarbeidere i 2. halvår 2010.

Sektoransvarsprinsippet innebærer at den enkelte fagmyndighet har ansvaret for tjenestetilbudet til alle grupper innenfor sitt ansvarsområde. Satsingen på tilpasning av

tjenesteytingen avhenger av prioriteringer innen den enkelte etat. Det er en utfordring at det ikke foreligger felles føringer for de etatene som er sentrale tjenesteytere. Felles sentrale føringer i tildelingsbrevene for de viktigste statlige etatene vil kunne bidra til å styrke IMDi samordnings- og pådriverrolle. IMDi vil følge opp dette videre med BLD.

IMDi vurderer at det er behov for å videreutvikle eksisterende metoder og verktøy for at det offentlige bedre skal tilpasse sine tjenester til mangfoldet i befolkningen, herunder utvikle nye metoder for å måle resultater. IMDi har påbegynt dette arbeidet.

FORUM FOR INTEGRERING OG MANGFOLD

Styringsparameter

- Videreutvikle koordinering og samarbeid om integreringstiltak mellom etatene i Forum for integrering og mangfold (FIM). Resultatkrav: Økt koordinering av tiltak som berører flere av etatene i FIM.

FIM har koordinert to arbeidsgrupper, en for planlegging av felles beredskapsøvelse, og en for innspill til fremtidig organisering av arbeid mot tvangsekteskap.

Tre undernettverk har vært aktive: Tilskuddsforum, Nettverk for tilrettelagt informasjon og Brukernettet.

Vurdering av måloppnåelse

Det er avholdt fire møter i FIM der temaene har vært Udirs mangfoldssatsing, Handlingsplan mot tvangsekteskap, IMDi årsrapport, Integreringsbarometeret, politiets prosjekt Trygghet og tillit i et mangfoldig samfunn, erfaringsutveksling mellom FIM-etatene og drøfting av FIMs rolle og oppgaver.

Nettverk for tilrettelagt informasjon består av kommunikasjonsfaglig ansatte fra 11 direktorater, samt KIM. 4 møter ble avholdt om ulike metoder for tilrettelegging av informasjon, målgrupper/nyansering, brukererfaringer, behov for standardisert terminologi for offentlige tjenester på andre språk enn norsk, KIMs rolle som toveis informasjonskanal og IMDi nye prosjekt for kunnskapsinnhenting om policy og praksis når det gjelder etatenes tilrettelegging av informasjon for innvandrere. Nettverket oppleves som nyttig, og deltagelse prioriteres av de fleste direktoratene.

Brukernettet deltok aktivt i starten av arbeidet med Veileder for brukerundersøkelser, samt i markedsføringen av og opplæringen i veilederen.

IMDi opplever at FIM-etatene prioriterer deltagelse i FIM ulikt. Som følge av sektorsansvarsprinsippet er FIM-etatene selv ansvarlige for og autonome i utformingen av sine tiltak. Felles sentrale føringer i tildelingsbrevene for FIM-etatene vil kunne styrke IMDi muligheter til å koordinere tiltak i FIM eller andre fora.

D3-4 Økt tilgjengelighet og bruk av kvalifisert tolk for å styrke rettsikkerheten

Styringsparametere

- Antall tolker og antall språk i Nasjonalt tolkeregister. Resultatkravet 80 språk og 1200 tolker, hvorav 65 prosent i de høyeste kvalifikasjonskategoriene.

Per 31.12.10 er 1206 tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister (NT), hvorav 58 % i de høyeste kvalifikasjonskategoriene. Tilsvarende tall per 31.12.09 var henholdsvis 1075 og 58 %. Registeret dekker 66 språk (samme som per 31.12.09).

Vurdering av måloppnåelse

Rekruttering til NTs høyeste kvalifikasjonskategorier (1-3) skjer gjennom tolkeutdanning og statsautorisasjon. Hittil er 317 studenter uteksaminert ved grunnutdanningen på Høgskolen i Oslo (HiO), hvorav 81 i 2010. Det var 419 søkere i 2010, totalt 619 medregnet søkere fra tidligere år. Tilbudet ble annonsert i 18 språk, men pga. manglende kvalifiserte søkere, ble utdanningen gitt i 8 språk, hvorav 1 var nytt. 23 tolker i 5 språk har gjennomført og bestått påbyggingsmodulen Tolking av monologer - hukommelse og notattekniikk (15 studiepoeng). Modulen inngår i oppbyggingen av et bachelorstudium i tolking.

7 tolker har fått bevilling som statsautorisert tolk i 5 språk: 2 i tamil, 1 i kinesisk (mandarin), 1 i slovakisk på bakgrunn av autorisasjon i utlandet, 1 i persisk og 2 i fransk. Totalt har 178 tolker statsautorisasjon i tilsammen 21 språk.

Rekruttering til de laveste kategoriene (4-5) i NT skjer gjennom testing (ToSPoT) og kursing (TAO). Av 276 testede personer oppnådde 70 tilfredsstillende resultater. Strykprosenten er 75 % (78 % i 2009). Det ble avholdt 5 kurs for 79 personer.

NT skal øke tilgjengeligheten til kvalifiserte tolker over hele landet. En evaluering viser at NT får gode vurderinger av tolker og tolkebrukere, som har benyttet registeret. Lav kjennskap til og bruk av NT blant tolkebrukere fremstår som en sentral utfordring. Anbefalingene er blant annet styrking av driften, brukerpanel med representanter fra ulike sektorer, samt øket og målrettet markedsføring.

Evalueringen avdekker også at selv om NT er et innsynsregister uten bestillingsfunksjoner, benytter tolkebrukere primært NT til å finne tolker til det språket det er behov for. Tilbakemeldinger fra kommuner og tolkebrukere i ulike sektorer viser også til utfordringer i bestillingsprosessen. Selv om de fleste er positive til bruk av NT, melder mange om vanskeligheter med å få tak i kvalifiserte tolker. Flere kommuner melder om mangel på kvalifiserte tolker, herunder dårlig tilgang på og liten tilgjengelighet blant tolker oppført i NT.

Bevisstheten i tjenesteytende etater om sammenhengen mellom rettsikkerhet, likeverd og kvalitet på tolkingen, er også av betydning for om tolker brukes i tilstrekkelig grad. NT og viktigheten av å bruke kvalifisert tolk er formidlet i møter og samlinger med NAV fylke, domstoler, omsorgssentre, helsetilsyn, etterutdanning for helse- og sosialarbeidere, barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk, RVTS, kriminalomsorgen og 147 kommuner. Bruk av tolk i helsesektoren var tema på en nasjonal konferanse i regi av Hdir og i et seminar for alle domstolene i regi av Domstolsadministrasjonen.

For økt treffsikkerhet på tiltak, kartlegger IMDi bruken av tolk i tjenesteytingen. I samarbeid med Utdanningsetaten i Oslo kommune har IMDi gjennomført en spørreundersøkelse om bruk av tolk i samarbeidet skole/hjem i grunnskolen i Oslo. Undersøkelsen har fått lav oppslutning, men angir likevel relevante problemstillinger som at elever benyttes som tolk i skolens møte med foreldre. Rapporten vil foreligge 1. kvartal 2011. I samarbeid med AVdir har IMDi også gjennomført en spørreundersøkelse om bruk av tolk i NAV. Svarprosenten er på 67 %. Foreløpige resultater avdekker blant annet at mindre enn halvparten av NAV-ansatte bruker tolk når det er behov for det. Rapporten vil foreligge 1. halvår 2011.

Tidligere undersøkelser om bruk av tolk blant fastleger, i barnevernet og i straffesaksjeden, viser at det er stor usikkerhet i mange deler av forvaltningen om når det skal brukes tolk og hvordan man finner frem til kvalifiserte tolker. Etter at rapporten "Bedre forvaltningspraksis for bruk og bestilling av tolk" ble avgitt til BLD i 2009, har IMDi på forespørsel gitt innspill og anbefalinger til utvikling av retningslinjer og bestilling av tolk i ulike etater som deltok i arbeidsgruppen. Domstolsadministrasjonen publiserte i november skriftlige anbefalinger til domstolene for å bedre rutinene for bestilling og bruk av kvalifiserte tolker. Bruk av NT inngår som viktig i kvalitetssikringen. IMDi deltar også i Hdirs arbeidsgruppe som skal lage veileder om tolk i helse- og omsorgstjenestene og i en arbeidsgruppe som utreder behov og tiltak for å øke tilgangen på tolketjenester i Kriminalomsorgen. Flere kommuner ønsker IMDi som støttespiller i utvikling av rutiner og regelverk for tolketjenester.

ANNEN RAPPORTERING

Oppdatert risikobilde

IMDi har de senere årene oppdatert risikobildet i både hel- og halvårsrapporteringene. Siste gang det var krav om slik rapportering, var i tildelingsbrevet for 2008, og da kun for halvårsrapporteringen, som et viktig grunnlag for arbeidet med tildelingsbrevet påfølgende år. På denne bakgrunn oppdateres ikke risikobildet per 31.12.10, men venter til rapporteringen per 30.06.11.

Brukerundersøkelser

IMDi har i 2010 gjennomført to brukerundersøkelser:

- Kvalitativ undersøkelse om bosetting av enslige flyktninger i bofellesskap (gjennomført av NTNU). Rapport ble publisert i januar 2011.
- Kvalitativ undersøkelse blant deltagere i norskopplæringen (gjennomført av Rambøll Management). Rapport publiseres i løpet av februar 2011.

I forbindelse med et prosjekt for å prøve ut ulike metoder brukermidvirkning i introduksjonsprogrammet, herunder brukerundersøkelser, har IMDi arrangert en samling med 9 deltagerkommuner. Prosjektet avsluttes høsten 2011 med revidering av IMDi-rapporten "Spør deltakeren!", som presenterer ulike metoder for brukermidvirkning.

I tillegg har IMDi publisert Veileder i brukerundersøkelser når innvandrere er brukere, som er utviklet av Fafo og SSB på oppdrag fra IMDi og Difi. Veilederen gir råd om hvordan man skal gå frem for å inkludere innvandrere i brukerundersøkelser og er primært rettet mot offentlig sektor. IMDi har avholdt et første kurs for brukere av veilederen. Flere kurs skal avholdes i 2011.

Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen hadde ingen vesentlige merknader til regnskapet og gjennomføring av budsjettet for 2009. IMDi vurderer at påpekte forhold, ble tilfredsstillende besvart i den løpende kommunikasjonen mellom Riksrevisjonen og IMDi. I brev av 16.03.10 tok Riksrevisjonen opp svakheter knyttet til anskaffelser, presentasjon i regnskapet, samt dokumentasjon og sporbarhet av fakturaer, herunder sporbarhet i forhold til de 15 mill. kr som ble bevilget til Ny sjanse over post 821/62 i revidert nasjonalbudsjett. I IMDis svar 13.04.10 skisseres forbedringstiltak, som delvis fulgt opp i 2010, og delvis følges opp i 2011.

Riksrevisjonen gjennomførte i 2009 og 2010 en forvaltningsrevisjon av IMDis resultatoppnåelse, effektivitet og virkemiddelbruk. Det vises til Riksrevisjonens Dokument 3:3 (2010-2011). I rapporten skriver Riksrevisjonen avslutningsvis: "På bakgrunn av at flere resultatkrav over tid har vist seg vanskelig å nå, og at måloppnåelse er avhengig av mange aktører, kan det reises spørsmål om i hvilken grad resultatkravene til IMDi er tilstrekkelig realistiske."

IMDis vurdering av Riksrevisjonens oppsummering er at omtalen av IMDis arbeid er positiv, selv om alle målene ikke er nådd. Det er fortsatt behov for videreutvikling på flere virksomhetsområder, noe IMDi vil ha fokus på fremover.

Rekruttering

Målet er at 25 % av IMDis ansatte, inklusiv personer i permisjon og KIM, skal ha innvandrerbakgrunn.

Av 215 ansatte per 31.12.10, hadde 67 innvandrerbakgrunn, eller 31,2 %, samme andel som per 31.12.09. 41,2 % (7 av 17) av IMDis ledere har innvandrerbakgrunn. 11 av 34 nytilsatte i hadde innvandrerbakgrunn, eller 32,4 %.

Til utlyste stillinger der rekrutteringsprosessen ble avsluttet innen 31.12.10, mottok IMDi 1453 søknader, hvorav 433 (29,8 %) fra søkere med innvandrerbakgrunn.

Turnover

Turnover var på 4,2 %. I 2007, 2008 og 2009 var den henholdsvis 16 %, 11 % og 4,9 %.

Likestilling

Per 31.12.10 var andelen ansatte menn 35,3 % (34,1 % per 31.12.09). 41,2 % (7 av 17) av lederne er menn (inkludert personer i permisjon og KIM). Samlet hadde kvinner gjennomsnittlig lønnstrinn 59 og menn lønnstrinn 60. Stillingsfordeling og gjennomsnitt lønnstrinn vises i tabellen nedenfor.

Et av målene for IMDis personalpolitikk er å fremme mangfold, med fokus på etnisitet, men også blant annet på kjønn, seksuell orientering, funksjonsevne og alder.

Internt er det avtalefestet blant annet kjønnsnøytrale mål og kriterier for representativitet i alle stillingsgrupper, utvalg, prosjekter og annen arbeidsorganisering, i forhold til kompetanse, under rekrutteringsprosesser, ved lønnsfastsettelse, for permisjonsbestemmelser, og for utviklings- og opprykksmuligheter.

IMDi har avtale med Norsk Folkehjelp om å være en rasismefri sone.

IMDi arbeider med tiltak for å fremme likestilling for innvandrerkvinner. Tiltakene er omtalt under de relevante delmålene.

Stillingsstype	Gjennomsnittlig lønnstrinn		
	Kvinner	Menn	Totalt
1060/1061 Ledere	74	73	74
1059 Underdirektør	67	71	68
1364 Seniorrådgiver	62	62	62
1408 Førstekonsulent	47	37	45
1434 Rådgiver	55	56	55
Totalt	59	60	59

Oppfølging av IA-avtalen / Sykefravær

IMDis IA-avtale har mål på 3 områder:

Sykefravær: I samsvar med IA-avtalen er IMDis mål at sykefraværet i 2010 skal reduseres sammenlignet med 2009. Sykefravær i 2010 var 5,3 %, en reduksjon på 22 % fra 6,8 % i 2009. Egenmeldt fravær var 1,5 %, legemeldt fravær var 3,8 %. Sykefravær følges opp individuelt i henhold til rutiner og gjennom HMS-tiltak. Arbeidsplassene er tilrettelagt ergonomisk, og blant annet tilbys det trening i arbeidstiden.

Inkluderende arbeidsliv: Personer med innvandrerbakgrunn oppfordres til å søke ledige stillinger, og IMDi arbeider systematisk med rekruttering og oppfølging av nytilsatte. Det skal tilbys yrkestilpasset arbeidstrening til 4-8 personer med ikke-vestlig bakgrunn. IMDi har hatt 11 personer på arbeidstrening i 2010, fordelt på enhetene i Oslo, Gjøvik, Trondheim og Narvik. Lokalene i Tollbugaten er tilrettelagt for personer med redusert funksjonsevne.

Økt gjennomsnittlig avgangsalder: Det gis utvidet tjenestefri med lønn til tilsatte over 62 år med 14 dager, som er hovedtariffavtalens maksimumsgrense. Livsfaseperspektivet er innarbeidet i personalpolitikken og annet regelverk.

HMS / Arbeidsmiljøundersøkelsen 2010

Generelle HMS-tiltak gjennomføres fortløpende.

Ett tiltak er å gjennomføre og følge opp årlige arbeidsmiljøundersøkelser. Undersøkelsen for 2010 ble gjennomført i månedsskiftet april-mai. I oppfølgingen av arbeidsmiljøundersøkelsen er det blant annet gjennomført en lederevaluering. Resultatene fra denne er gjennomgått i ledergruppen, presentert for enhetene, og vil være et av grunnlagene for arbeidet med ledelsesutvikling i 2011.

Saker mellom BLD og IMDi – omfanget av bestillinger/oppdrag

I 2010 mottok IMDi 400 bestillinger eller invitasjon til møter som krever forberedelser og/eller saksbehandling, en markant økning fra 314 i 2009. Oversikten nedenfor gir en grov inndeling etter kategorier. I tillegg kommer IMDis deltagelse i ulike internasjonale fora. Arbeidet kommer i tillegg til kravene i tildelingsbrevet.

Mange bestillinger, særlig per e-post og telefon, gir IMDi korte frister, noe som gjør det krevende å sikre kvalitativt gode svar. Til tider kommer bestillingene direkte fra saksbehandlere i IMA, med mindre grad av koordinering med kontaktpersonen i IMA.

Type henvendelse	2009	2010
Deltagelse i arbeidsgrupper	8	10
Innkalling til møter	40	32
Invitasjon til møter (orientering/seminar)	28	55
Høringer, utkast til rundskriv, m.m.	54	72
Fra andre departementer enn BLD	12	12
Bestillinger fra BLD per post	77	73
Bestillinger fra BLD per e-post/telefon	95	146
Totalt	314	400

Nynorskbruk

Det vises til departementets brev av 13.12.10. IMDi vil starte arbeidet med å utvikle tiltak for øket bruk av nynorsk i 2011.

REGNSKAPSRAPPORT

HOVEDOVERSIKT

Kap/post	Bevilgning	Regnskap	Avvik	Avvik i %
Kap. 820:				
01 Driftsutgifter	180 816 742	178 037 758	4 278 742	2,4 %
Sum kap. 820	180 816 742	178 037 758	4 278 742	2,4 %
Kap. 821:				
21 Kunnskapsutvikling	21 000 000	20 282 545	717 455	3,41 %
60 Integreringstilskudd	3 951 004 000	3 926 034 220	24 969 780	0,63 %
62 Kommunale innvandrertiltak	26 693 000	26 195 251	497 749	1,86 %
70 Bosettingsordning og integreringstilskudd, oppfølging	3 560 000	3 560 000	0	0,00 %
71 Tilskudd til innv. org. og annen frivillig virksomhet	46 588 000	45 923 884	664 116	1,43 %
72 Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	2 152 000	1 952 000	200 000	9,29 %
Sum kap. 821	4 050 997 000	4 020 743 900	30 253 100	0,74 %
Kap. 822:				
21 Faglig og pedagogisk utvikling i norsk og samfunnskunnskap	4 380 000	3 827 713	552 287	12,6 %
60 Opplæring i norsk og samf. kunnsk. for voksne innvandrere	1 456 863 000	1 450 548 335	6 314 665	0,43 %
Sum kap. 822	1 461 243 000	1 454 376 048	6 866 952	0,47 %
Sum tilskudd (821+822)	5 512 240 000	5 475 119 948	37 120 052	0,67 %

KAP. 0820 INTEGRERINGS- OG MANGFOLDSDIREKTORATET

Post 1 Driftsutgifter (jf. kap. 3820)

Forbruket på posten må ses i sammenheng med inntektene på kap. 3820, postene 1, 15, 16 og 18 – Diverse inntekter, refusjon arbeidsmarkedstiltak, refusjon av fødsels- og adopsjonspenger og refusjon av sykepenger.

Bevilgning i tildelingsbrev	170 649 000
Overført fra 2009 – Disponert av IMDi	946 000
Overført fra 2009 – Disponert av BLD	1 600 000
Tillegg til tildelingsbrev av 04.11.2010 (tillegg 8) – lønnsregulering	2 943 000
Endring i bevilgning, jf. Prp. 23 S (2010-2011)/Tillegg til tildelingsbrev av 22.12.2010 (tillegg 9)	400 000
Sum bevilgning	176 538 000
Regnskap – ført av IMDi	176 921 004
Regnskap – ført av BLD	1 116 754
Sum regnskap	178 037 758
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	- 1 499 758
Diverse merinntekter (3820.1)	1 311 509
Refusjon arbeidsmarkedstiltak (3820.15)	25 522
Refusjon fødsels-/adopsjonspenger (3820.16)	1 876 888
Refusjon sykepenger (3820.18)	2 564 581
Sum merinntekter og refusjoner	5 778 500
Reell merutgift (-)/mindreutgift (+)	+4 278 742

Disponibel bevilgning er kr 176 138 000. Av dette har IMDi disponert kr 174 538 000 og BLD kr 1 600 000. Det er utgiftsført kr 178 037 758, hvorav IMDi har utgiftsført kr 176 921 004 og BLD kr 1 116 754.

Stortinget har gitt fullmakt til å overskride bevilgningen på posten mot tilsvarende merinntekt på kap. 3820, post 1, jf. Prp. 1 S (2009-2010). Fullmakt til å nytte merinntekter på inntektspostene 3820.15 Refusjon arbeidsmarkedstiltak, 3820.16 Refusjon av fødsels-/adopsjonspenger og 3820.18 Refusjon av sykepenger følger av generell merinntektsfullmakt. Det er inntektsført kr 5 778 450 på kap. 3820 i 2010.

Det er ingen vesentlige avvik på posten. Etter justering for merinntekter og refusjoner, er det reelle mindreforbruket kr 4 278 742, eller 2,4 % av disponibel bevilgning. Mindreforbruket i IMDi er i hovedsak knyttet til innsparinger i forbindelse med gjennomføring av Handlingsplan mot tvangsekteskap (2008-2011).

Mindreforbruket ligger innenfor rammen av 5 prosent av post 1. IMDi legger til grunn at mindreforbruket overføres til 2011.

KAP. 821 BOSETTING AV FLYKTNINGER OG TILTAK FOR INNVANDRERE

Post 21 Spesielle driftsutgifter kunnskapsutvikling migrasjon, integrering og mangfold, *kan overføres*

Bevilgning i tildelingsbrev	20 350 000
Tillegg til tildelingsbrev av 18.2.2010 (tillegg 2)	650 000
Sum bevilgning	21 000 000
Sum regnskap	20 282 545
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	+717 455

Det er ingen vesentlige avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 21 000 000, og har utgiftsført kr 20 282 000. Mindreforbruket er kr 717 455, eller 3,4 % av bevilgningen. Det er knyttet bindinger til mindreforbruket (tidsforskjøvet utbetaling). Siden posten har stikkordsfullmakt "kan overføres", legger IMDi til grunn at mindreforbruket overføres til 2011.

Ved følgende forsinkede FoU-prosjekter har vi påregnet bruk av overførte midler:

- IMDi-rapport "Bruk av tolk i skolen": kr 120 000
- Integreringskartet 2010: kr 330 000
- Kommuneundersøkelsen: kr 80 000
- Ny sjanse: registerbasert undersøkelse, forsinkelse fra SSB: ca. kr 150 000
- iFAKTA: forsinket faktura fra SSB: kr 56 175

Post 60 Integreringstilskudd, *kan overføres*

Bevilgning i tildelingsbrev	4 226 450 000
Overført fra 2009	49 000
Endring i bevilgning, Prp. nr. 125 S (2009-2010)/ Tillegg til tildelingsbrev av 2.7.10 (tillegg 6)	- 281 095 000
Endring i bevilgning, jf. Prp. 23 S (2010-2011)/ Tillegg til tildelingsbrev av 22.12.2010 (tillegg 9)	+5 600 000
Sum bevilgning	3 951 004 000
Sum regnskap	3 926 034 220
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	+24 969 780

Det er ingen vesentlige avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 3 951 004 000, og har utgiftsført kr 3 926 034 220. Mindreforbruket er kr 24 969 780, eller 0,6 % av bevilgningen.

I forhold til Beregningsgruppens budsjett, har IMDi registrert følgende avvik:

Underpost	Bevilgning	Regnskap	Mer-/mindreutgift
Integreringstilskudd år 1	1 145 833 000	1 132 103 250	13 729 750
Integreringstilskudd år 2-5	2 564 999 000	2 558 290 000	6 709 000
Eldretilskudd	12 028 000	12 513 000	-485 000
Funksjonshemmedetilskudd	160 000 000	160 041 370	-41 370
Skoletilskudd	68 144 000	63 086 600	5 057 400
Sum	3 951 004 000	3 926 034 220	24 969 780

Integreringstilskudd År-1

Mindreforbruket på kr 13 729 750 på denne posten skyldes hovedsakelig noen færre bosatte enn budsjettet og forsinkelser i innkomne krav fra kommunene.

Integreringstilskudd År 2-5

Mindreforbruket på kr 6 709 000 på denne posten skyldes hovedsakelig lavere antall utbetalinger for bosatte tidligere år enn budsjettet.

Eldretilskudd

Merforbruket på kr 485 000 på denne posten skyldes noen flere utbetalinger for bosatte over 60 år enn budsjettet.

Tilskudd ved funksjonshemninger og atferdsvansker

Merforbruket på kr 41 370 på denne posten skyldes at siste utbetaling var noe større enn tilgjengelig budsjett på posten.

Skoletilskudd

Mindreforbruket på kr 5 057 400 på denne posten skyldes hovedsakelig at det var færre barn i grunnskolealder enn forventet og at det var flere utbetalinger for tidligere år med lavere satser.

Post 62 Kommunale innvandrer tiltak

Bevilgning i tildelingsbrev	26 193 000
Endring i bevilgning, jf. Prp. nr. 23 S (2010-2011)/Tillegg til tildelingsbrev av 22.12.2010 (tillegg 9)	500 000
Sum bevilgning	26 693 000
Sum regnskap	26 195 251
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	+497 749

Det er ingen vesentlige avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 26 693 000, og har utgiftsført kr 26 195 251. Mindreforbruket er kr 497 749, eller 1,8 % av bevilgningen.

I budsjettet for 2010 er 1 mill. kr av midlene til Ny sjanse avsatt til å premiere tilfeller der deltakerne fortsatt er i arbeid etter seks og tolv måneder. Mindreforbruket på kr 497 749 er relatert til denne incentivordningen.

Post 70 Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging

Bevilgning i tildelingsbrev	3 560 000
Sum bevilgning	3 560 000
Sum Regnskap	3 560 000
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	0

Det er ingen avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 3 560 000, og har utgiftsført kr 3 560 000.

Post 71 Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet

Bevilgning i tildelingsbrev	47 488 000
Endring i bevilgning, jf. Prp 23 S (2010-2011)/Tillegg til tildelingsbrev 2010 av 22.12.2010 (tillegg 9)	-900 000
Sum bevilgning	46 588 000
Sum regnskap	45 923 884
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	+ 664 116

Det er ingen vesentlige avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 46 588 000, og har utgiftsført kr 45 923 884. Mindreforbruket er kr 664 116, eller 1,4 % av bevilgningen.

I tildelingsbrevet for 2010 er bevilgningen fordelt på 7 ordninger. IMDis regnskap viser følgende avvik for de enkelte ordningene:

Ordning	Bevilgning	Regnskap	Mer-/mindreutgift
Landsdekkende organisasjoner	14 000 000	14 000 000	0
Lokale innvandrersorganisasjoner/annen frivillig virksomhet i lokalsamfunn	14 350 000	14 349 913	87
Kontakt mellom innvandrersorganisasjoner og myndighetene	300 000	300 000	0
Innsats for særlig utsatte innvandrergupper, tiltaksplan mot fattigdom	1 500 000	1 500 000	0
Frivillige organisasjoners forebyggende og holdningsskapende arbeid mot tvangsekteskap	9 600 000	8 937 380	662 620
Informasjonstiltak rettet mot innvandrere	5 588 000	5 586 591	1 409
Organisasjoner og frivillig virksomhet i Groruddalen/Søndre Nordstrand	1 250 000	1 250 000	0
Sum	46 588 000	45 923 884	664 116

I budsjettet for 2010 er det for tilskudd til frivillige organisasjoners holdningsskapende/forebyggende arbeid mot tvangsekteskap satt av kr 300 000 til klagemidler. Ingen av klagen fikk medhold og dermed er disse midlene ubrukt. De resterende kr 362 620 skyldes et prosjekt som ble gjennomført i redusert omfang.

Post 72 Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.

Bevilgning i tildelingsbrev	2 152 000
Sum bevilgning	2 152 000
Sum regnskap	1 952 000
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	+ 200 000

IMDi har disponert en bevilgning på kr 2 152 000, og har utgiftsført kr 1 952 000. I tråd med tildelingsbrevet for 2010 er kr 1 952 000 utbetalt til Høgskolen i Oslo til finansiering av tolkeautorisasjonsordningen. Kr 200 000 avsatt til Finnmark fylkeskommunes utgifter til drift av Norsk-Finsk språksenter og dets oppfølging av Norges forpliktelser i forhold til nordisk språkkonvensjon er ikke utbetalt. Mindreforbruket på kr 200 000 tilsvarer 9,3 % av bevilgningen.

Finnmark Fylkesbibliotek har i sitt svar på tilsagnsbrevet fra IMDi meldt fra at det ikke har vært virksomhet ved språksenteret i år og at biblioteket dermed ikke oppfyller vilkårene for å motta støtte. Manglende aktivitet ved senteret skyldes problemer med å få tak i tolk/oversetter med nødvendig kompetanse.

KAP. 822 OPPLÆRING I NORSK OG SAMFUNNSKUNNSKAP FOR VOKSNE INNVANDRERE

Post 21 Faglig og pedagogisk utvikling i norsk og samfunnskunnskap, kan overføres

Bevilgning i tildelingsbrev	4 350 000
Overført fra 2009	30 000
Sum bevilgning	4 380 000
Regnskap – ført av IMDi	1 943 727
Regnskap – ført av fylkesmennene	1 883 986
Sum regnskap	3 827 713
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	+ 552 287

IMDi og fylkesmennene har disponert en bevilgning på kr 4 380 000, og har utgiftsført kr 3 827 713. Mindreforbruket er kr 552 287, eller 12,6 % av bevilgningen.

Bevilgningen er fordelt med kr 2 450 000 til IMDi og kr 1 900 000 til Fylkesmennene. IMDi har utgiftsført kr 1 943 727 på posten og fylkesmennene kr 1 883 986.

Posten har stikkordsfullmakt "kan overføres". Av mindreforbruket på kr 552 287, har IMDi behov for å få overført kr 100 000 til 2011. Resterende del av mindreforbruket kan stilles til disposisjon for VOX.

Budsjettet på denne posten var basert på tallene fra 2009. Både deltakelse, sted for arrangement og reiseutgifter er med på å påvirke forbruket. Deltakelsen har vært god også i 2010, og vi har nådd målsetting om 2000 deltakere årlig. Mindreforbruket forklares med at det i 2010 var flere av innleiderne til kursene fra VOX og IMDi, noe som reduserte utgiftene en del. I tillegg ble det forhandlet frem gode avtaler med eksterne innledere, som var felles for alle regioner, slik at forbruket ble holdt på et rimelig nivå.

Post 60 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Bevilgning i tildelingsbrev	1 679 686 000
Endring i bevilgning, jf. Prp. 125 S (2009-2010)/Tillegg til tildelingsbrev av 2.7.2010 (tillegg 6)	-72 023 000
Endring i bevilgning, jf. Prp. 23 S (2010-2011)/Tillegg til tildelingsbrev av 22.12.2010 (tillegg 9)	-150 800 000
Sum bevilgning	1 456 863 000
Sum regnskap	1 450 548 335
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	+ 6 314 665

Det er ingen vesentlige avvik på posten. Fylkesmennene har gjennom IMDi disponert en bevilgning på kr 1 456 863 000, og har utgiftsført kr 1 450 548 335. Mindreforbruket er kr 6 314 665, eller 0,43 % av bevilgningen.

Innspill til omgruppering av statsbudsjettet på kap 822 post 60 skjer ved at fylkesmennene rapporterer til IMDi i månedsskiftet september/oktober. IMDi foretar en analyse basert på innkomne rapporter og makrotall. Denne analysen bunner ut i et innspill til omgrupperingen. Det er mange usikre faktorer knyttet til denne budsjettposten, blant annet om kommunene søker innen fristen og om fylkesmennene rekker å betale ut tilskudd innen årets utgang. Dette forklarer mindreforbruket på kr 6 314 665.

KAPITTEL 854 TILTAK I BARNE – OG UNGDOMSVERNET

Post 64 Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

Bevilgning i tildelingsbrev	185 752 000
Endring i bevilgning, jf. Prp. 125 S (2009-2010)/Tillegg til tildelingsbrev 2.7.2010 (tillegg 6)	52 969 000
Endring i bevilgning, jf. Prp. 23 S (2010-2011)/Tillegg til tildelingsbrev 23.12.2010 (tillegg 10)	18 800 000
Sum bevilgning	257 521 000
Sum regnskap	251 928 994
Merutgift (-)/mindreutgift (+)	+5 592 007

Det er ingen vesentlige avvik på posten. IMDi har disponert en bevilgning på kr 257 521 000, og har utgiftsført kr 251 928 994. Mindreforbruket er kr 5 592 007, eller 2,1 % av bevilgningen.

KAP. 3820 INTEGRERINGS- OG MANGFOLDSDIREKTORATET (JF. KAP. 0820, Post 1 DRIFTSUTGIFTER)

Post 1 Diverse inntekter

Det er inntektsført kr 1 311 509 på posten i 2010.

Post 15 Refusjon lønn arbeidsmarkedstiltak

Det er inntektsført kr 25 522 på posten i 2010.

Post 16 Fødsels- og adopsjonspenger

Det er inntektsført kr 1 876 888 på posten i 2010.

Post 18 Refusjon av sykepenger

Det er inntektsført kr 2 564 581 på posten i 2010.

KAPITTEL 5309

Post 29 Tilfeldige inntekter

Det er inntektsført kr 9 632 374 på posten i 2010. Tilbakebetalinger fra kommuner og fylkeskommuner av tilskudd tildelt tidligere år, og som ikke er overførbare, inntektsføres på denne posten.

STATISTIKK

	Statistikk fra 01.12.10 til 31.12.10
<p>Bosettingsstatistikk på følgende, fordelt på nasjonalitet, kjønn, alder, EMA (også direktebosatte), familiesammensetning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antall akseptert av kommunene • Bosatte fylkesvis (fra mottak/selvbosatte, overføringsflyktninger, familiejenforente) • Bosatte, gjennomsnittlig ventetid • Andel bosatte innen 6 md. • Andel EMA over 15 år bosatt innen 3 md. • Andel ikke bosatt innen 6 (3) md. 	<p>Det vises til den månedlige statistikken per 31.12.10 som allerede er oversendt BLD, samt til eget vedlegg til denne tabellen (vedlegg 2)</p>
<p>Rapport om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere i henhold til styringsparametrene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antall og andel som ble omfattet av rett og/eller plikt til opplæring et halvår som hadde oppfylt sin plikt tre år senere. Det skal rapporteres for dem som ble omfattet av rett og/eller plikt 2005-2007. • Antall og andel av dem som ble omfattet av rett og/eller plikt til opplæring et halvår som var i opplæring ved utløpet av hvert av de to neste halvårene. Det skal rapporteres for hvert halvår fem år tilbake i tid. <p>Tallene må fordeles på rettighetskode til opplæring og kjønn.</p>	<p>Rapporteringen her er oversendt BLD i form av regneark. Det inngår derfor ikke i selve rapportdokumentet.</p>
<p>Antall deltakere som har fått norskopplæring i løpet av ett år fordelt på rettighetskode til opplæring og kjønn.</p>	<p>Rapporteringen her er oversendt BLD i form av regneark. Det inngår derfor ikke i selve rapportdokumentet.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Antall og andel asylsøkere som kom et halvår og som hadde deltatt i norskopplæring ved utløpet av hvert av de to påfølgende halvårene fordelt på kommuner og kjønn. Det skal rapporteres for asylsøkere som kom i 2007-1. halvår 2009. • Antall og andel av asylsøkere som kom i et halvår og som hadde gjennomført 250 timer opplæring ved utløpet av hvert av de to påfølgende halvår fordelt på kommuner og kjønn. Det skal rapporteres for asylsøkere som kom i 2007-1. halvår 2009. 	<p>Rapporteringen her er oversendt BLD i form av regneark. Det inngår derfor ikke i selve rapportdokumentet.</p>

<p>Antall personer registrert i NIR med arbeids- eller oppholdstillatelse som gjør at de er i personkretsen for introduksjonsprogrammet 1. desember 2010 fordelt på kjønn og fylker.</p> <p>I tillegg kommer 97 personer som har skjernet adresse.</p>	Fylke	Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	266	297	563
	Akershus	555	574	1129
	Oslo	625	510	1135
	Hedmark	266	298	564
	Oppland	324	387	711
	Buskerud	374	447	821
	Vestfold	217	233	450
	Telemark	369	392	761
	Aust-Agder	211	255	466
	Vest-Agder	378	418	796
	Rogaland	516	624	1140
	Hordaland	605	713	1318
	Sogn og Fjordane	163	196	359
	Møre og Romsdal	294	343	637
	Sør-Trøndelag	413	477	890
	Nord-Trøndelag	217	309	526
	Nordland	494	691	1185
	Troms	265	371	636
	Finnmark	155	224	379
Ukjent	207	68	275	
Total	6914	7827	14741	
<p>Antall deltakere i introduksjonsprogram registrert i NIR 1. desember 2010 fordelt på kjønn og fylker.</p> <p>I tillegg kommer 58 deltakere som har skjernet adresse.</p>	Fylke	Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	225	199	424
	Akershus	457	365	822
	Oslo	539	357	896
	Hedmark	198	213	411
	Oppland	253	248	501
	Buskerud	283	242	525
	Vestfold	153	120	273
	Telemark	270	264	534
	Aust-Agder	149	174	323
	Vest-Agder	268	261	529
	Rogaland	362	347	709
	Hordaland	394	393	787
	Sogn og Fjordane	121	125	246
	Møre og Romsdal	188	193	381
	Sør-Trøndelag	247	247	494
	Nord-Trøndelag	147	212	359
	Nordland	356	408	764
	Troms	192	253	445
	Finnmark	127	118	245
Ukjent	2	3	5	
Totalt	4931	4742	9673	

Antall deltakere registrert i NIR som har avsluttet introduksjonsprogrammet per 1. desember 2010 fordelt på kjønn og fylker.	Fylke	Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	41	51	92
	Akershus	76	70	146
	Oslo	114	64	178
	Hedmark	31	27	58
	Oppland	55	71	126
	Buskerud	47	79	126
	Vestfold	34	43	77
	Telemark	63	56	119
	Aust-Agder	22	14	36
	Vest-Agder	57	61	118
	Rogaland	71	98	169
	Hordaland	113	181	294
	Sogn og Fjordane	30	25	55
	Møre og Romsdal	40	64	104
	Sør-Trøndelag	71	94	165
	Nord-Trøndelag	33	53	86
	Nordland	70	118	188
	Troms	31	48	79
Finnmark	13	16	29	
Totalt	1012	1233	2245	
Antall deltakere registrert i NIR som har avsluttet introduksjonsprogrammet per 1. desember 2010 og som gikk over i arbeid eller utdanning etter avsluttet program, fordelt på kjønn og fylker.	Fylke	Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	7	23	30
	Akershus	31	43	74
	Oslo	33	38	71
	Hedmark	9	11	20
	Oppland	20	39	59
	Buskerud	22	41	63
	Vestfold	3	24	27
	Telemark	18	32	50
	Aust-Agder	3	6	9
	Vest-Agder	28	37	65
	Rogaland	22	47	69
	Hordaland	34	83	117
	Sogn og Fjordane	13	14	27
	Møre og Romsdal	18	30	48
	Sør-Trøndelag	29	34	63
	Nord-Trøndelag	12	29	41
	Nordland	24	61	85
	Troms	7	28	35
Finnmark	4	10	14	
Totalt	337	630	967	

Antall deltakere registrert i NIR som har avsluttet introduksjonsprogrammet per 1. desember 2010 og som gikk over i NAV-tiltak etter avsluttet program, fordelt på kjønn og fylker.	Fylke	Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	13	7	20
	Akershus	18	12	30
	Oslo	24	12	36
	Hedmark	9	9	18
	Oppland	15	16	31
	Buskerud	11	16	27
	Vestfold	10	5	15
	Telemark	12	9	21
	Aust-Agder	8	6	14
	Vest-Agder	7	9	16
	Rogaland	27	34	61
	Hordaland	28	50	78
	Sogn og Fjordane	6	4	10
	Møre og Romsdal	11	13	24
	Sør-Trøndelag	13	30	43
	Nord-Trøndelag	12	10	22
Nordland	18	26	44	
Troms	5	6	11	
Finnmark	3	0	3	
	Totalt	250	274	524
Antall klager i henhold til introduksjonsloven per 31. desember 2010, hva det klages over og klageinstansens avgjørelse	Fylkesmennene behandlet 70 klager på kommunale vedtak, en økning på 17 fra 2009. 34 klager er fra kvinner og 36 fra menn. 66 klager gjaldt introduksjonsprogram, mens 4 gjaldt norsk-opplæringen. Få klager førte frem. Dette henger trolig sammen med at loven gir kommunene store muligheter til skjønn, og fylkesmannen har begrenset mulighet til å overprøve skjønnet. I 56 klager ble kommunens vedtak opprettholdt. I 8 saker fikk klager helt eller delvis medhold. I 5 saker ble vedtaket opphevet og saken sendt tilbake til kommunen for fornyet behandling. I 1 sak omgjorde kommunen vedtaket selv før saken var ferdigbehandlet hos fylkesmannen. Det er fortsatt forholdsvis få klager sett i lys av at det årlig fattes flere tusen vedtak. Dette har antagelig sammenheng med at gruppen som omfattes av loven i mange tilfelle mangler de nødvendige forutsetninger for å benytte seg av klageinstituttet. Kilde: Fylkesmannsembetene			
Antall tolker registrert i Nasjonalt tolkeregister i 2010 fordelt på ulike kvalifikasjonskategorier, språk og kjønn	1206 tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister. De dekker 66 språk. 55 % er kvinner. 58 % av tolkene er i de 3 øverste kategoriene og har enten statsautorisasjon, tolkeutdanning eller begge deler. Kilde: Nasjonalt tolkeregister			
Antall utstedte bevillinger som statsautoriserte tolker i 2010 fordelt på	7 tolker har fått bevilgning som statsautorisert tolk i 5 språk: 2 i tamil (1 kvinne og 1 mann), 1 i			

språk og kjønn	kinesisk/mandarin (kvinne) og 1 i slovakisk på bakgrunn av autorisasjon i utlandet (mann), 1 i persisk (mann) og 2 i fransk (1 kvinne og 1 mann). Totalt har 178 tolker statsautorisasjon i 21 språk. 60 % er kvinner. Kilde: IMDi
----------------	---

BOSETTINGSSTATISTIKK**Tabell 1 Bosettingsbehov og oversikt over vedtaks plasser i 2010**

	Øst	I. Øst	Sør	Vest	Midt	Nord	Totalt
Opphavelig busettingsbehov	2417	1500	1350	1800	1450	1483	10000
Busettingsbehov i %	24,2 %	15,0 %	13,5 %	18,0 %	14,5 %	14,8 %	100,0 %
Vedtaks plassar, oppmoda om	2880	1692	1490	2235	1650	1575	11522
Vedtaks plassar	1418	1153	1045	1309	1252	1176	7353
Tal på kommunar som er oppmoda (med vedtak)	54(46)	69(68)	44(39)	59(54)	47(45)	50(48)	323(300)
Plassar tapt grunna nei-vedtak (tal på kommunar)	45 (2)	65 (5)	35 (3)	120 (5)	15 (1)	50 (2)	330 (18)
Justert busettingsbehov	1619	1005	904	1206	971	993	6700

- Bosettingsbehovet for 2010 ble redusert fra 10 000 til 6 700 i løpet av året.

Tabell 2 All bosetting inkludert familiegjenforente

Region	Tidlegare asylsøkarar	Overføringsflyktningar	Familie-sameinte	Totalt
Østfold	239	15	48	302
Akershus	336	80	75	491
Oslo	253	34	110	397
Vestfold	179	20	55	254
IMDi Øst	1007	149	288	1444
Hedmark	197	75	52	324
Oppland	234	79	38	351
Buskerud	266	54	33	353
IMDi Indre Øst	697	208	123	1028
Telemark	264	73	43	380
Aust-Agder	171	51	16	238
Vest-Agder	260	47	34	341
IMDi Sør	695	171	93	959
Rogaland	332	86	66	484
Hordaland	315	98	139	552
Sogn og Fjordane	132	17	28	177
IMDi Vest	779	201	233	1213
Møre og Romsdal	212	63	70	345
Sør-Trøndelag	267	73	62	402
Nord-Trøndelag	233	62	46	341
IMDi Midt-Norge	712	198	178	1088
Nordland	447	53	101	601
Troms	173	74	46	293
Finnmark	104	45	32	181
IMDi Nord Noreg	724	172	179	1075
Noreg	4614	1099	1094	6851

- Det ble bosatt 5797 personer i 2010:
  - 4614 tidligere asylsøkere
  - 1099 overføringsflyktninger
  - 84 familiegjenforente fra mottak og personer med skjermet identitet

Tabell 3 De ti største bosatte nasjonaliteter

Nasjonalitet	Totalt
Eritrea	1684
Somalia	1094
Afghanistan	980
Statslause	309
Iran	289
Myanmar	265
Irak	241
Etiopia	205
Sudan	122
Russland	119
Andre	489
Totalt	5797

- Det er bosatt personer fra 57 ulike land (i tillegg kommer statsløse).

Tabell 4 Gjennomsnittlig ventetid for bosatte fra mottak (md.)

	31.12.2008	31.12.2009	30.06.2010	31.12.2010
Frå vedtak til busetting	5,9	5,3	5,9	5,7
Frå vedtak til utsøking	3,5	3,1	3,5	3,4
Frå utsøking til busetting	2,4	2,1	2,4	2,3
Frå saksoppretting til busetting	25,3	14,3	16,1	15,7

Tabell 5 Ventetid for enslige mindreårige bosatt fra mottak (md.)

	31.12.2008	31.12.2009	30.06.2010	31.12.2010
Tid frå vedtak	4,5	5,6	6,2	5,7
Tid frå utsøking	1,8	1,7	2,2	1,9
Tid frå saksoppretting	9,9	12,2	13,6	14,2

Tabell 6 Totalt ventende i mottak

Ventetid	Øst	I. Øst	Sør	Vest	Midt	Nord	Bufdir	Totalt
0 - 3 måneder	101	168	93	114	131	225	27	859
3 - 6 måneder	46	87	36	72	59	131	10	441
6 - 12 måneder	48	58	15	51	22	56	23	273
12 måneder +	12	2	1	18	7	7	7	54
Totalt	207	315	145	255	219	419	67	1627
Gj.snittlig ventetid (md.)	4,6	3,5	3,0	4,7	4,9	3,5	5,6	4,0

Tabell 7 Antall bosettingsklare fordelt på oppholdstid i mottak, kjønn og familiesammensetning

	Enslige		Familier		Totalt		Totalt
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	
Under 6 md.	265	740	186	109	451	849	1300
Over 6 md.	51	219	35	22	86	241	327
Totalt	316	959	221	131	537	1090	1627

- 1170 (1384 per 30.06.10) av de bosettingsklare befinner seg i aldersgruppen 18-62 år. 442 (650) er under 18 år, mens 15 (11) personer er over 62 år.

Tabell 8 Største nasjonaliteter som venter på bosetting

Nasjonalitet	Einslege kvinner	Einslege menn	Familiar, kvinner	Familiar, menn	Totalt
Somalia	138	267	49	9	463
Eritrea	113	246	57	9	425
Afghanistan	15	288	45	51	399
Etiopia	18	21	12	7	58
Irak	5	29	8	3	45
Statslaus	3	21	8	13	45
Iran	2	22	7	7	38
Kina	10	16	3	1	30
Russland	2	6	10	10	28
Sudan	2	18	0	1	21
Andre	9	24	22	20	75
Totalt	317	958	221	131	1627

- Personer fra 32 ulike nasjoner (i tillegg til statsløse) venter på bosetting.

Tabell 9 Ventetid enslige mindreårige under 18 år i mottak

Ventetid	Omsorgs- sentra	UDI-mottak	Totalt
0 - 3 måneder	26	96	122
3 - 6 måneder	10	102	112
6 måneder - 1 år	23	45	68
Over 1 år	7	4	11
Totalt	66	247	313
Gj.sn.leg ventetid i måneder	5,6	4,1	4,4

- 42 av dem med oppholdstillatelse er under 15 år.

Kilde: DUF